

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ЛП СЛУЖБЕНИ ЛИСТ СРЈ - Београд
Јована Ристића 1 - Жиро - рачун
40802-603-0-5021943

Петак 12. јул 2002.

БРОЈ 39

БЕОГРАД

ГОД. XI

Цена овог броја је 136,00 динара.
Преплатна цена на „Службени лист СРЈ“ и
„Службени лист СРЈ - Међународни уговори“ за
2002. годину износи 10.800 динара плус порез на промет

433.

На основу члана 52. став 1. алинеја 13. Пословника Већа грађана Савезне скупштине („Службени лист СРЈ“, бр. 43/94, 21/2001 и 23/2002) и члана 53. став 1. алинеја 13. Пословника Већа република Савезне скупштине („Службени лист СРЈ“, бр. 1/95 и 48/2001). Административна комисија Савезне скупштине, на седници од 11. јула 2002. године, донела је

ОДЛУКУ

О НАЧИНУ РУКОВАЊА ПРЕДЛОЗИМА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА И ДРУГИМ МАТЕРИЈАЛИМА У САВЕЗНОЈ СКУПШТИНИ КОЈИ СУ ОЗНАЧЕНИ КАО ДРЖАВНА, СЛУЖБЕНА ИЛИ ВОЈНА ТАЈНА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овом одлуком уређује се начин руковања предлозима закона, других прописа и општих аката и другим материјалима који су означени као државна, службена или војна тајна (у даљем тексту: акти и други материјали означени као тајна), а достављени су од Савезне владе, Народне банке Југославије и других савезних органа или организација: обележавање и поступање са актима и другим материјалима, који се израђују у Савезној скупштини, одређеном врстом тајности, односно степеном поверљивости (предлог акта поднет од савезног посланика, извештај, записник и стенографске белешке са седница већа Савезне скупштине, сталних или привремених радних тела већа Савезне скупштине на којима се они разматрају), као и пријем, завођење, умножавање, отпремање, коришћење, чување и уништавање предлога аката и других материјала означених као тајна.

Члан 2.

Корисници аката и других материјала означених као тајна, као и запослени у Служби Савезне скупштине који учествују у пријему, изради, коришћењу и њиховом отпремању, дужни су да, без посебног упозорења, чувају податке садржане у тим актима и материјалима и да предузимају потребне мере безбедности да предлог таквог акта или другог материјала означеног као тајна не дође у руке неовлашћеном лицу.

II. ПРИЈЕМ И ПОСТУПАЊЕ СА АКТИМА И ДРУГИМ МАТЕРИЈАЛИМА ОЗНАЧЕНИМ КАО ТАЈНА КОЈЕ ДОСТАВЉАЈУ САВЕЗНА ВЛАДА, НАРОДНА БАНКА ЈУГОСЛАВИЈЕ И ДРУГИ САВЕЗНИ ОРГАНИ ИЛИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Члан 3.

Акт и други материјал означени као тајна, који су достављени Савезној скупштини од стране Савезне владе, Народне банке Југославије и другог органа или организације, задржавају тајност, односно степен поверљивости означен од стране предлагача акта

и другог материјала означених као тајна, све док предлагач не промени њихов карактер и о томе обавести Савезну скупштину.

Члан 4.

Акт и други материјал означени као тајна, који су достављени Савезној скупштини, упућују се Одсеку за припрему седнице већа, писарницу и експедицију у оквиру Одељења за опште и заједничке послове Службе Савезне скупштине (у даљем тексту: надлежни одсек).

Акт из става 1. овог члана прима шеф надлежног одсека или лице које он овласти.

III. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ И ПОСТУПАЊЕ СА АКТИМА И ДРУГИМ МАТЕРИЈАЛИМА КОЈИ СЕ ОЗНАЧАВАЈУ КАО ТАЈНА У САВЕЗНОЈ СКУПШТИНИ

Члан 5.

Кад савезни посланик подноси предлог акта који садржи податке који у складу са законом, другим прописом или општим актом имају обележја тајности, дужан је да такав акт обележи одговарајућом ознаком: „државна тајна“, „службена тајна“ или „војна тајна“.

Уколико савезни посланик не поступи сагласно ставу 1. овог члана, о врсти тајности, односно степену поверљивости тог акта одлучује председник Већа Савезне скупштине.

Обавеза чувања података из става 1. овог члана траје све док предлог акта или другог материјала означеног као тајна представља државну, службену или војну тајну, у складу са законом, другим прописом и општим актом, о чему одлучује председник Већа Савезне скупштине.

Члан 6.

Под државном и војном тајном подразумевају се подаци или материјали чије би одавање могло нанети тешке последице за безбедност и одбрану земље, а који су на основу закона, другог прописа или општег акта утврђени као државна, односно војна тајна.

Под службеном тајном, у складу са законом, другим прописом или општим актом, подразумевају се подаци или материјали чије би одавање могло имати штетне последице за државу, безбедност и одбрану земље, као и за функционисање државног органа.

Акти из става 2. овог члана означавају се, у зависности од њиховог значаја, једним од следећих степена поверљивости: „строго поверљиво“, „поверљиво“, или „за интерну употребу“.

Члан 7.

Кад су у извештају, записнику или стенографским белешкама са седница већа Савезне скупштине, сталних или привремених радних тела већа Савезне скупштине садржани подаци који представљају државну, службену или војну тајну, председник већа Савезне скупштине, односно председник сталног или привременог радног тела већа Савезне скупштине, дужан је да наведене материјале означи као државну, службену или војну тајну.

Кад забелешка или други материјал са разговора делегација, студијских група и функционера Савезне скупштине са делегацијама, студијским групама и члановима представничких тела других држава садржи податке који представљају државну, службену или војну тајну, шеф делегације, односно функционер Савезне скупштине, дужан је да такав материјал означи државном, службеном или војном тајном.

Лица из ст. 1. и 2. овог члана дужна су да, по престанку потребе, скину ознаку одређене врсте тајности.

Са материјалима из ст. 1. и 2. овог члана поступа се сагласно одредбама ове одлуке.

IV. ЗАВОЂЕЊЕ, УМНОЖАВАЊЕ, ДОСТАВЉАЊЕ, ЧУВАЊЕ И УНИШТАВАЊЕ ПРЕДЛОГА АКТА И ДРУГИХ МАТЕРИЈАЛА КОЈИ СЕ ОЗНАЧАВАЈУ КАО ТАЈНА

Члан 8.

Надлежни одсек води посебну евиденцију о примљеним или у Савезној скупштини израђеним предлозима аката и другим материјалима који су означени као државна, службена или војна тајна.

Сваки предлог акта или други материјал из става 1. овог члана заводи се у јединствени деловодни протокол.

Члан 9.

Јединствени деловодни протокол садржи податке:

- од кога је предлог акта и други материјал примљен;
- да ли предлог акта и други материјал представља државну тајну, службену тајну са ближним одређењем степена поверљивости или војну тајну;
- датум пријема и број под којим је предлог акта и други материјал заведен;
- коме се предлог акта и други материјал доставља;
- датум враћања предлога акта и другог материјала надлежном одељењу.

У јединственом деловодном протоколу, предлози аката и други материјали који представљају државну тајну обележавају се ознаком „ДТ“ и бројем под којим су заведени; предлози аката и други материјали који представљају војну тајну, обележавају се ознаком „ВТ“ и бројем под којим су заведени, а предлози аката и други материјали који представљају службену тајну обележавају се ближним одређењем степена поверљивости и бројем под којим су заведени.

Члан 10.

Акти и други материјали означени као тајна умножавају се у броју примерака који одреде секретари већа Савезне скупштине и генерални секретар Службе Савезне скупштине.

Забрањено је умножавање предлога аката и другог материјала у већем броју примерака од одређеног.

На оригиналном примерку акта или другог материјала који је означен као тајна назначиће се у колико је примерака такав акт, односно материјал умножен.

Умножени акт и други материјал из става 3. овог члана нумерису се бројевима од 1. закључно са последњим бројем примерка.

Члан 11.

На акте и друге материјале који су означени као државна или војна тајна; као и на омоте, ставља се штампобљ са натписом: „После употребе вратити надлежном одсеку“.

Акт и други материјал који су означени као државна тајна или службена тајна са ознаком поверљивости „строго поверљиво“ или војна тајна, стављају се у омоте, на чијој предњој страни се уноси ознака „ДТ“, „строго поверљиво“ или „ВТ“ и број под којим је акт и други материјал означен као тајна заведен, а на полећини се омот затвара и обавезно печати на начин којим се спречава повређивање тајности материјала, односно лако уочава повреда тајности.

Акти и други материјали који су означени као службена тајна са ознаком поверљивости: „поверљиво“ или „за интерну упот-

ребу“ стављају се у омоте на чијој предњој страни се ставља ознака степена поверљивости, а на полећини се омот затвара на начин којим се спречава повређивање тајности материјала, односно лако уочава повреда тајности.

Члан 12.

Са актима и другим материјалима који су означени као државна или војна тајна савезни посланици се упознају у згради Савезне скупштине, на начин који одреде председници већа Савезне скупштине.

Секретари већа Савезне скупштине и генерални секретар Службе Савезне скупштине одређују лица која су задужена да приме одређени број примерака аката из става 1. овог члана, да их уруче савезним посланицима и након њиховог упознавања врате надлежном одсеку.

После упознавања савезног посланика са актом или другим материјалом који је означен као државна или војна тајна, лице које је секретар већа Савезне скупштине, односно генерални секретар Службе Савезне скупштине одредило дужно је да све примерке таквог акта и другог материјала врати у надлежни одсек.

Сви примерци акта и другог материјала који су означени као државна или војна тајна, после њихове употребе, стављају се и чувају у посебно обезбеђеној челичној каси у надлежном одсеку.

Члан 13.

Акти и други материјали који су означени као службена тајна са ознаком поверљивости „строго поверљиво“ достављају се преко радника доставе савезним посланицима и другим корисницима, завођењем у књигу евиденције, уз њихов потпис.

Акти и други материјали који су означени као службена тајна са ознаком поверљивости: „поверљиво“ или „за интерну употребу“ достављају се редовном поштом њиховим корисницима.

Члан 14.

Корисник акта или материјала из члана 1. ове одлуке не сме га преснимавати или на други начин умножавати, нити омогућити другим лицима да га користе.

Акт и други материјал који је означен као државна или војна тајна корисник не сме износити из зграде Савезне скупштине или из других службених просторија.

Члан 15.

Неуручени примерци аката и других материјала из члана 1. ове одлуке, као и они који се враћају надлежном одсеку ради уништавања, уништавају се комисијски, у просторији која је за то одређена, уз присуство секретара Већа Савезне скупштине или лица које он овласти.

Комисију образује и начин уништавања ближе одређује генерални секретар Службе Савезне скупштине.

Комисија из става 2. овог члана сачињава таписник који садржи нарочито: назив акта, односно материјала који се уништава; број и датум под којим је заведен; број примерака који се уништава; ознаку врсте тајности, односно степена поверљивости акта; датум предаје акта на уништавање и потпис одговорног лица.

Члан 16.

Повреда одредаба ове одлуке повлачи кривичну и дисциплинску одговорност, у складу са законом или другим прописом.

V. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 17.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Административна комисија Савезне скупштине

Број: 06.4-14/02-013
11. јула 2002. године
Београд

Председник Комисије
Велизар Катуђеровић, с. р.

434.

На основу члана 14. Закона о систему друштвене контроле цена („Службени лист СРЈ“, бр. 84/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 32/93 и 28/96), Савезна влада доноси

ОДЛУКУ

О ОБАВЕЗИ ПРЕТХОДНОГ ОБАВЕШТАВАЊА О ПРОМЕНИ ЦЕНЕ УСЛУГА У УНУТРАШЊЕМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ САОБРАЋАЈУ И УНУТРАШЊЕМ ПОШТАНСКОМ, ТЕЛЕГРАФСКОМ И ТЕЛЕФОНСКОМ САОБРАЋАЈУ

1. Железничко-транспортна предузећа која врше превоз путника и ствари, односно Заједница југословенских железница дужна је да Савезном министарству привреде и унутрашње трговине доставља претходна обавештења о променама цена услуга у унутрашњем железничком саобраћају најдоцније осам дана пре почетка њихове примене на тржишту.

Предузећа поштанског, телеграфског и телефонског саобраћаја дужна су да Савезном министарству привреде и унутрашње трговине достављају претходна обавештења о променама цена услуга у унутрашњем поштанском, телеграфском и телефонском саобраћају (фиксна и мобилна телефонија) најдоцније осам дана пре почетка њихове примене на тржишту.

Свако наредно обавештење о променама цена у смислу ст. 1. и 2. ове тачке може се доставити после примене цена из претходног обавештења.

2. Рок из тачке 1. ове одлуке почиње да тече од дан пријема обавештења у Савезном министарству привреде и унутрашње трговине.

3. Обавештење из тачке 1. ове одлуке садржи: назив и седиште предузећа, врсту услуге за коју се обавештење доставља, јединицу мере, цену услуге на дан 31. децембра претходне године, цену услуге примену до дана подношења обавештења (постојећа цена), цену услуге за коју се доставља обавештење, проценат повећања, односно снижења цене услуге, калкулацију цена и разлоге због којих се цена мења.

Ако претходно обавештење не садржи све прописане податке сматраће се да није ни поднесено и да се цене из тог обавештења не могу применити, з чему ће Савезно министарство привреде и унутрашње трговине писмено обавестити подносиоца обавештења.

4. Ако Савезно министарство привреде и унутрашње трговине оцени да цене из претходног обавештења нису у складу са економском политиком Савезне владе за текућу годину, одмах по пријему обавештења обавестиће подносиоца да те цене не може применити.

5. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о обавези претходног обавештавања о промени цене услуга у унутрашњем железничком саобраћају и унутрашњем поштанском, телеграфском и телефонском саобраћају („Службени лист СРЈ“, бр. 3/2002).

6. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Савезна влада

Е.п. бр. 116
11. јула 2002. године
Београд

Председник
Драгиша Пешкић, с. р.

435.

На основу члана 103. став 5. и члана 121. став 2. Царинског закона („Службени лист СРЈ“, бр. 45/92, 16/93, 50/93, 28/96, 29/97, 59/98, 23/2001 и 36/2002), Савезна влада доноси

ОДЛУКУ

О ТАРИФИ ТРОШКОВА ИЗЛАСКА ЦАРИНСКОГ РАДНИКА РАДИ СМЕШТАЈА РОБЕ ПОД ЦАРИНСКИ НАДЗОР, СПРОВОЂЕЊА ЦАРИНСКЕ РОБЕ И ЦАРИЊЕЊА РОБЕ ВАН МЕСТА, ОДНОСНО ПРОСТОРИЈА ИЛИ ПРОСТОРА У КОЈИМА ЦАРИНАРНИЦА РЕДОВНО ВРШИ ЦАРИНСКИ НАДЗОР И ЦАРИЊЕЊЕ РОБЕ

1. Подносилац захтева за смештај робе под царински надзор у царинско сместиште, констигнационо складиште и друге просторије и просторе ван места у коме је седиште царинарнице, односно њене организационе јединице, односно подносилац захтева за упућивање или превоз робе, дужан је да на име трошкова изласка царинског радника ради смештаја робе под царински надзор или њеног спровођења за сваки час рада дужег од пуног радног времена, плати 500,00 динара.

2. Подносилац декларације који поднесе захтев за царинијење робе ван места, односно просторија или простора у коме царинарница редовно врши царинијење робе дужан је да на име трошкова царинијења робе за сваки час рада дужег од пуног радног времена плати 500,00 динара.

3. Сваки започети час рада царинског радника рачуна се као цео час.

4. Лица из тач. 1. и 2. ове одлуке, дужна су да плате и дневнице и трошкове превоза царинског радника, ако су за то испуњени услови из прописа о накнадама путних и селидбених трошкова, без обзира на то да ли царински радник смешта робу под царински надзор, спроводи царинску робу или царинијење врши у редовном радном времену или ван тог времена.

5. Лица из тач. 1. и 2. ове одлуке дужна су да пре изласка царинског радника, на одговарајући рачун царинарнице уплате аконтацију на име трошкова из тач. 1, 2. и 4. ове одлуке.

6. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о тарифи трошкова изласка царинског радника ради смештаја робе под царински надзор и царинијења робе ван места, односно просторија или простора у којима царинарница редовно врши царински надзор и царинијење робе („Службени лист СРЈ“, бр. 48/92, 29/93, 44/93, 47/93, 60/93, 70/93, 76/93, 13/94, 11/96 и 58/96).

7. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Савезна влада

Е.п. бр. 120
11. јула 2002. године
Београд

Председник
Драгиша Пешкић, с. р.

436.

На основу члана 10. Закона о Савезном буџету за 2002. годину („Службени лист СРЈ“, бр. 3/2002) и члана 9. Закона о имовини Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 41/93, 24/94, 28/96 и 30/96), Савезна влада доноси

ОДЛУКУ

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА КУПОВИНУ, ИЗГРАДЊУ И КАПИТАЛНО ОДРЖАВАЊЕ ЗГРАДА И ОБЈЕКТА И ПРОЈЕКТНО ПЛАНИРАЊЕ У 2002. ГОДИНИ

1. У Одлуци о условима и начину коришћења средстава за куповину, изградњу и капитално одржавање зграда и објеката и пројектно планирање у 2002. години („Службени лист СРЈ“, бр. 18/2002), у тачки 1. у табели:

Економска класификација	Број позиције	Носилац Корисник	Основне намене	Износ у динарима
1	2	3	4	5
511 300	12.2/7	Архив Југославије	Реконструкција зграде Архива Југославије у ул. Васе Пелагића 33 у Београду	39.200.000
511 300	12.2/9	Савезни завод за статистику	Реконструкција зграде у ул. Кнеза Милоша 20 у Београду	33.600.000
511 300	12.2/10	Савезна дирекција за имовину СРЈ	Завршетак реконструкције пословне зграде у ул. Змај Јовина 21 у Београду	25.000.000

брише се.

На крају табеле додаје се:

Економска класификација	Број позиције	Носилац Корисник	Основне намене	Износ у динарима
1	2	3	4	5
	32	Служба за заједничке послове Савезне владе и савезних органа управе		
425 100	32/1	Архив Југославије	Реконструкција зграде Архива Југославије у ул. Васе Пелагића 33 у Београду	39.200.000
425 100	32/2	Служба за заједничке послове Савезне владе и сав. органе управе	Реконструкција зграде Палате федерације у Новом Београду	33.600.000
425 100	32/3	Савезни завод за интелектуалну својину	Завршетак реконструкције зграде у ул. Змај Јовина 21 у Београду	25.000.000

2. После тачке 3. додаје се нова тачка 3а, која гласи:

„Стручне послове који се односе на позицију 32, 32/1, 32/2 и 32/3 из тачке 1. ове одлуке обавља, на основу утврђеног делокруга рада и надлежности, Служба за заједничке послове Савезне владе и савезних органа управе“.

3. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Савезна влада

Е. п. бр. 122
11. јула 2002. године
Београд

Председник
Драгиша Пешић, с. р.

437.

На основу члана 47. став 2. Царинског закона („Службени лист СРЈ“, бр. 45/92, 16/93, 50/93, 28/96, 29/97, 59/98, 23/2001 и 36/2002), Савезна влада доноси

ОДЛУКУ

О УТВРЂИВАЊУ ВРЕДНОСТИ РОБЕ НА КОЈУ СЕ ПРИМЕЊУЈЕ ЈЕДИНСТВЕНА ЦАРИНСКА СТОПА

1. Јединствена царинска стопа од 10%, сагласно члану 47. став 1. Царинског закона, примењује се на робу чија укупна динарска противвредност износи до 3.000 USD.

2. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о утврђивању вредности робе на коју се примењује јединствена царинска стопа („Службени лист СРЈ“, бр. 48/92 и 6/93).

3. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Савезна влада

Е. п. бр. 119
11. јула 2002. године
Београд

Председник
Драгиша Пешић, с. р.

438.

На основу члана 11. тач. 3, 4. и 7. и члана 26. став 2. Закона о заштити биља („Службени лист СРЈ“, бр. 24/98 и 26/98), савезни министар привреде и унутрашње трговине доноси

НАРЕДБУ

О ПРЕДУЗИМАЊУ МЕРА РАДИ СПРЕЧАВАЊА ШИРЕЊА, СУЗБИЈАЊА И ИСКОРЕЊИВАЊА КРОМПИРОВЕ ЦИСТОЛИКЕ НЕМАТОДЕ (GLOBODERA ROSTOCHIENSIS) И ПРОГЛАШЕЊУ ПОДРУЧЈА ЗАРАЖЕНИХ ОВИМ ШТЕТНИМ ОРГАНИЗМОМ

1. На подручјима зараженим кромпировом шистоликом нематодом (*Globodera rostochiensis*), (у даљем тексту: карантинска подручја) забрањује се гајење семенских и меркантилних биљних врста осетљивих на кромпирову цистолику нематоду (у даљем тексту: КЦН), и то: кромпир, парадајз и плави патлиџан.

2. Изузетно од одредбе тачке 1. ове наредбе, дозвољено је гајење биљака осетљивих на КЦН, на одређено време, искључиво у научноистраживачке сврхе.

3. На парцелама у карантинским подручјима власник парцеле је обавезан да спроведе анти-КЦН плодоред, односно, да заснује вештачку ливаду, пашњак, луцерниште или неку другу вишегодишњу производњу са изостанком или минималним мерама обраде земље.

4. Ако се на парцели у карантинском подручју, на којој се гаји семенски кромпир, утврди присуство КЦН-е, завршава се циклус гајења кромпира који је у потпуности очишћен од земље и даје у индустријску прераду.

5. На зараженим парцелама у карантинским подручјима, сваке четврте године се узимају узорци земљишта ради анализе све до појаве 0 (нулте) бројности виталних цисти КЦН-е у датом узорку земљишта.

6. У карантинским подручјима врше се мере појачаног надзора, обиласком заражених парцела једном годишње и контролом спровођења мера забране гајења семенских усева биљака осетљивих на КЦН.

7. У карантинским подручјима врши се континуирано праћење на присуство КШН-е на основу морфологије нематода, а на новим локацијама идентификација КШН-е се верификује PCR методама.

8. За карантинска подручја, на којима се примењују мере утврђене овом наредбом, проглашавају се: Пољопривредно газдинство Тара на локацији Понишке, СО Ужине; простор између К.П. бр. 413 потес Брест у КО Рујевац (3 km источно од Мачковог камена) и потеса Брдо; Чардаши; Пољане; Бокина њива и Дуга њива на планини Јагодња СО Крупањ и простор у кругу од 5 km око наведених подручја).

9. Ова наредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Број: 748/1
8. јула 2002. године
Београд

Савезни министар привреде и
унутрашње трговине
Петар Тројановић, с. р.

439.

На основу чл. 9. и 11. Закона о стандардизацији („Службени лист СРЈ“, бр. 30/96, 59/98 и 70/2001) и члана 2. став 3. Уредбе о начину израде и доношења техничких прописа и вођења регистра тих прописа („Службени лист СРЈ“, бр. 4/97), савезни министар привреде и унутрашње трговине прописује

П РА В И Л Н И К

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О КВАЛИТЕТУ И ДРУГИМ ЗАХТЕВИМА ЗА ВИНО

Члан 1.

У Правилнику о квалитету и другим захтевима за вино („Службени лист СРЈ“, бр. 54/99) члан 9. мења се и гласи:

„Члан 9.

Стоно вино и квалитетно вино са географским пореклом које се ставља у промет за непосредну потрошњу може бити пуњено и ван рејонираних подручја уз обавезну декларацију произвођача и одобрење надлежног министарства.

Одредба става 1. овог члана односи се и на вина из увоза.”

Члан 2.

У члану 12. у табели 1. у погледу садржаја пепела у колони 4 врше се следеће измене:

- за ружицу број: „1.1 g/L“ замењује се бројем: „1.4 g/L“;

- за црно вино број: „1.4 g/L“ замењује се бројем: „1.6 g/L“.

У четвртом делу табеле у колони 1 речи: „Укупни CO₂“ замењује се речима: „Укупни SO₂ у mg/L“.

У ставу 6. после речи: „Киселине“ додају се речи: „за стона вина“ и зарез.

Члан 3.

У члану 15. тачка 2. број: „0.3 mg/L.“ замењује се бројем: „0.3 g/L“.

Члан 4.

У члану 21. тачка 4. број: „200 mg/L“ замењује се бројем: „300 mg/L“.

Члан 5.

У члану 22. став 2. после речи: „сазревање грозђа, или“ додају се речи: „ако је“.

Члан 6.

У члану 27. додаје се став 2. који гласи:
„Покварена вина и вина са маном не могу се стављати у промет за непосредну људску употребу“.

Члан 7.

У члану 39. став 2. број: „0.25 L“ замењује се бројем: „0.75 L“.

Члан 8.

У члану 41. додаје се став 2. који гласи:

„Вина из става 1. овог члана, уколико потићу из познатих виноградарских подручја, контролисаниог порекла и гарантованог квалитета, могу се ставити у промет у оригиналном паковању и са нижим садржајем стварног алкохола а најмање 7% (V/V), на основу података у декларацији из чл. 47. и 48. и мишљења надлежног министарства.“

Члан 9.

У члану 44. став 1. после речи: „поступком“ додају се речи: „за дестилацију“.

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Подаци из декларације наведени у члану 47. под тач. 1, 3, 3а, 4. и 5 морају се дати у пратећем документу“.

Члан 10.

У члану 47. после тачке 3. додаје се тачка 3а, која гласи:

„3а) за вина из увоза поред података из тачке 3. треба назначити земљу порекла и назив увозника“.

Члан 11.

У члану 48. додаје се тачка 4. која гласи:

„4) за стона вина са географским пореклом и квалитетна вина са географским пореклом из увоза поред података из тачке 1. декларација мора да садржи и назив органа који је издао решење и број решења којим је дозвољено пуњење тог вина на територији СРЈ“.

Члан 12.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

Бр. 709/2
9. јула 2002. године
Београд

Савезни министар привреде
и унутрашње трговине
Петар Тројановић, с. р.

440.

О Д Л У К А

О ОЦЕЊИВАЊУ УСТАВНОСТИ ОДРЕДАБА ЧЛАНА 1. СТАВА 1. ТАЧ. 1) И 2), ЧЛАНА 4, ЧЛАНА 25. СТ. 2. И 3, ЧЛАНА 26. И ЧЛАНА 32. СТ. 2, 3. И 4, ЧЛАНА 39. СТ. 4. И 5. И ЧЛАНА 42. ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ОСНОВАМА ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Савезни уставни суд, на основу одредбе члана 127. став 2 Устава Савезне Републике Југославије и одредбе члана 15. став 1 Пословника Савезног уставног суда („Службени лист СРЈ“ бр. 44/93 и 25/95) утврдио је да је предлозима Савеза пензионера Србије, Адвокатске коморе Србије, Приватне лекарске коморе Србије, Савеза пензионера Југославије - Београд, Одбора за заштиту права пензионера из Београда, Општинског удружења пензионера - Суботица, покренут поступак за оцењивање сагласности одредаба члана 26. и члана 32. ст. 2, 3. и 4. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања („Службени лист СРЈ“, број 70/2001).

Суд је, такође, утврдио да је дато више заједничких и појединачних иницијатива грађана за покретање поступка за оцењивање уставности горе назначених одредаба, као и одредаба члана 1. став 1. тач. 1) и 2), члана 4, члана 25. ст. 2. и 3, члана 39. ст. 4 и 5 и члана 42. Закона. Иницијативе су поднели: 1) Милутин Бујило, представник групе грађана из Пожаревица; 2) Стеван Вукмиров и Драгослав Павловић из Вршица; 3) проф. др Михајло Јовановић из Београда, представник групе пензионера; 4) Слободан Сандић из Београда; 5) др Милан Р. Ковачевић из Београда; 6) др Војислав Ђурђевић из Врњачке Бање; 7) Вељко Пурић, ад

вокат из Нове Вароши; 8) Живко Будимчевић, адвокат из Босута; 9) мр Драги Тасић, адвокат из Бора; 10) Станиша Ђерговић и Стеван С. Гојић, адвокати из Зајечара; 11) Милорад Петровић из Станица; 12) проф. др Слободан Турлаков из Београда; 13) Владета Стефановић из Београда; 14) Радомир Миловановић из Александровца; 15) Марко Балетић, адвокат из Београда; 16) Јовица Ђосовић из Врњачке Бање; 17) Милољуб Њесторовић из Пожаревца; 18) др Лазар Поповић из Новог Сада; 19) Милојко Продановић из Београда; 20) Радомир М. Милуновић из Панчева; 21) Томислав Лаиновић из Вршца; 22) Стеван Терзин из Сомбора; 23) Тихомир Тасић, адвокат из Лесковца; 24) Драган Киковић из Земунa; 25) Григорије Јовановић из Зајечара; 26) мр Миладин Радовановић из Београда; 27) Бранко Кртенић из Новог Сада; 28) Љубиша Милошевић из Зајечара; 29) Милица Јокић, адвокат из Новог Сада; 30) Мирјана Антић из Јагодине; 31) Ђурђе Дедић из Београда и 32) др Бранислав Фатић из Београда.

По мишљењу покретача поступка и иницијатора, оспорене одредбе наведеног закона нису сагласне са Уставом Савезне Републике Југославије и међународним конвенцијама које су потврђене и објављене према важећим прописима, из разлога:

а) одредбе члана 1. став 1. тач. 1) и 2) Закона: зато што се њима уводи категорија обавезног осигурања, и то по основу капитала, уместо по основу рада и што се оваквом регулативом доводе у неравноправан положај привредни субјекти, а висина њихових материјалних давања зависи од тога ко је њихов оснивач; што оснивачима привредних друштава није ни дата могућност запошљавања у сопственом предузећу, као и могућност да остварују зараду по основу свог рада, а да допринос за пензијско осигурање плаћају по основу своје зараде;

б) одредбе члана 4. Закона: што се њима доводе у неравноправан положај мушкараца и жена, како у погледу прописивања различитих година стажа осигурања при остваривању права на пензију, тако и мушкараца у односу на жену када је у питању служење војног рока, затим, грађана који се касније запосле због студирања, као и у погледу осигураника са бенефицираним радним стажом који остваре пуни радни век са мањим бројем година живота;

в) одредбе члана 25. ст. 2. и 3. Закона: што њима није утврђено од које основне - зараде (брuto или нето) се одређује најнижа старосна, односно инвалидска пензија, као и са којом основницом се врши усклађивање пензије;

г) одредбе члана 26. Закона: што прописаном нормом пензије неће пратити кретање раста зарада запослених, чиме се нарушава основна поставка система пензијског и инвалидског осигурања да пензионери деле судбину запослених радника, односно да њихов стандард прати стандард запослених. Наиме, средства за пензијско и инвалидско осигурање обезбеђују се из зарада, путем доприноса који осигураници плаћају на остварене зараде, па се зарада не може ни делимично искључити из усклађивања пензија, као најбитнијег елемента у систему пензијског и инвалидског осигурања. Зараде на које је обрачунат и плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање узимају се за утврђивање пензијског основа од кога се одређује висина пензије, за утврђивање валоризационих фактора којима се зараде из ранијих година свеле на ниво зарада последње године рада, за преиндексацију новостварених пензија, а потом и за текуће усклађивање пензија. Затим, прописаним начином усклађивања пензије се умањују и тиме ограничавају стечена права њихових корисника. Наиме, применом тих одредаба пензије не прате раст зарада запослених, а пензионери су, док су били у радном односу, издвајали пуни радни век допринос за пензијско и инвалидско осигурање, да би користили пензију кад је остваре, с тим да она мора да прати раст зарада, а не трошкова живота, јер би се иначе пензионери довели у правну несигурност, а тиме би било повређено и Уставом Савезне Републике Југославије зајемчено право на једнакост грађана;

д) одредбе члана 32. ст. 2, 3. и 4. Закона: зато што се кориснику пензије који се на територији Савезне Републике Југославије запосли, односно почне да обавља самосталну делатност по основу које је осигуран, обуставља исплата пензије за време трајања запошљавања, односно обављања делатности, а тиме се огра-

ничавају стечена права. Наиме, старосна пензија стиче се и остварује зависно од дужине и обима улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање, уз примену начела узajамности и солидарности. Дакле, право је условљено одређеним годинама живота и дужином пензијског стажа, а висина пензије зависи од улагања средстава, па се отуда то стечено право не може ускратити коришћењем другог права, па и кад је у питању право на рад. Затим, што се тим одредбама повређују одредбе Устава Савезне Републике Југославије о једнакости и равноправности грађана, јер се ограничење не примењује на све оне који остварују додатне приходе иако су остварили право на пензију и користе је (нпр. приход од ренте, од обављања пољопривредних радова и сл.). Наводи се, да те одредбе имају повратно дејство, пошто се примењују и на запослене, односно оне који су отпочели са обављањем самосталне делатности пре ступања Закона на снагу, а то је и у колизији и са одредбом члана 39. став 1. Закона, према којој корисници права из пензијског и инвалидског осигурања, који су права остварили до дана ступања на снагу Закона, та права остварују под условима, у обиму и на начин утврђен прописима који су били на снази до дана ступања на снагу Закона. Приликом доношења наведеног Закона није утврђено да постоји општи интерес који захтева повратно дејство његових појединих одредаба. Према мишљењу покретача поступка и иницијатора, право на пензију је неotuђиво право које се стиче под одређеним условима и никако се стицање тога права и њено коришћење не могу развојити, јер би се тиме повредили Уставом Савезне Републике Југославије зајемчено право на пензијско осигурање и слобода рада и привређивања;

ђ) одредбе члана 39. ст. 4. и 5. Закона: зато што се примењују на текуће усклађивање пензија, изузетно само за месец јануар 2002. године, као и за фебруар и март 2002. независно од ступања на снагу критеријума утврђених чланом 26. Закона;

е) одредбе члана 42. Закона: што се њима категорија осигураника, која је остварила право на инвалидску пензију, после навршених 60 (мушкарац), односно 55 (жена) година живота, ставља у неједнак положај у односу на осигуранике који су то право стекли при одласку у инвалидску пензију пре навршених 60, односно 55 година живота, као и у односу на оне осигуранике који ће то право стећи после 1. јануара 2002. године, применом оспорених одредаба, и са преко 60 (мушкарац), односно 55 (жена) година живота, јер се применом тих одредаба остварују различити проценти од пензијског основа, у односу на проценте утврђене применом одредаба члана 49. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања.

2. Предлози овлашћених предлагача, са иницијативама, достављени су на одговор Већу грађана и Већу република Савезне скупштине. Међутим, одговор није достављен Савезном уставном суду, у утврђеном року, ни накнадно.

II

1. Оспореним одредбама Закона, прописано је:

а) да су осигураници самосталних делатности: лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност и лица која су оснивачи привредних друштава, ако нису обавезно осигурани по основу запошљања у другом предузећу, другом правном лицу, државном органу или органу јединице локалне самоуправе (члан 1. став 1. тач. 1) и 2);

б) да осигураник стиче право на старосну пензију: 1) кад наврши 63 (мушкарац), односно 58 (жена) година живота и најмање 20 година пензијског стажа; 2) кад наврши 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота и најмање 15 година стажа осигурања и 3) кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота (члан 4);

в) да основ од кога се одређује најнижи износ старосне, односно инвалидске пензије чини просечна месечна зарада запослених на територији републике у претходној години и да најнижа старосна, односно инвалидска пензија износи 20% од основа из става 2. члана 25. Закона (ст. 2. и 3. члана 25);

г) да се пензија од 1. јануара, 1. априла, 1. јула и 1. октобра текуће године усклађује, на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на

територији републике у претходна три месеца, и то у проценту који представља половину збира процента раста, односно пада трошкова живота и процента раста, односно пада зарада, ако законом није drukчије уређено (став 1. члана 26); да исплата усклађене пензије тече од првог дана у месецу у коме је извршено усклађивање (став 2. члана 26) и да се приближом одређивања пензије, она претходно усклађује, почев од 1. јануара године у којој обављаник остварује право на пензију према кретању просечне зараде запослених у јануару те године у односу на целу претходну годину (став 3. члана 26);

д) да се кориснику пензије који се на територији Савезне Републике Југославије запосли, односно почне да обавља самосталну делатност по основу по коме је обавезно осигуран, обавља исплату пензије за време трајања запослења, односно обавља самосталне делатности (став 2. члана 32); да корисник старосне пензије из става 2. овог члана има право, по престанку тог запослења, односно обављања самосталне делатности, на поновно одређивање пензије (став 3. члана 32) и да се одредбе ст. 2. и 3. овог члана односе само на корисника пензије остварене код организације за осигурање на територији Савезне Републике Југославије (став 4. члан 32);

ђ) да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили до дана ступања на снагу овог закона, даље их остварују под условима, у обиму и на начин утврђен прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона (став 1. члана 39); да ће се изузетно од одредаба члана 26. овог закона корисницима права из става 1. овог члана пензија, односно новчана накнада ускладити за јануар 2002. године на основу кретања просечне нето-зараде запослених у јануару 2002. године у односу на нето-зараду у децембру 2001. године (став 4. члана 39) и да ће се ради примене члана 26. овог закона, 1. априла 2002. године усклађивање извршити на основу статистичких података о кретању зараде запослених и трошкова живота за фебруар и март 2002. године (став 5. члана 39);

е) да ће организација за осигурање, на захтев корисника инвалидске пензије код кога је инвалидност настала као последица повреде ван рада или болести после навршене 60 (мушкарац) односно 55 (жена) године живота, а који је то право остварио од 1. јануара 1997. године до дана ступања на снагу овог закона, поново утврдити висину те пензије, тако што: 1) осигуранику мушкарцу за 15 година пензијског стажа припада 36% од пензијског основа и за сваку даљу годину стажа по 2%; 2) осигуранику жени за 15 година пензијског стажа припада 41% од пензијског основа и сваку даљу годину стажа до навршених 20 година стажа по 3%, а за сваку навршену годину стажа преко 20 година по 2% (став 1. тач. 1) и 2) члана 42); да се одредба става 1. овог члана примењује и на кориснике породичне пензије остварене након смрти осигураника, односно корисника инвалидске пензије из става 1. овог члана (став 2. члана 42); да се захтев из става 1. овог члана може поднети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона (став 3. члана 42) и да ће се поступак за остваривање права на инвалидску пензију покренут од 1. јануара 1997. године до дана ступања на снагу овог закона окончати у складу са одредбама ст. 1. и 2. овог члана (став 4. члана 42).

III

Савезни уставни суд, на основу члана 58. став 3. Закона о Савезном уставном суду, одржао је јавну расправу на коју су позвани учесници поступка и представници надлежних органа.

Учесници поступка су остали код навода датих у предлозима и иницијативама и ближе су образложили те наводе, с тим што су истакли да се одредбама члана 26. Закона угрожава животна егзистенција пензионера, јер ће за три до четири године применом тих одредаба пензије бити испод половине просечне зараде запослених у републици.

У односу на одредбе члана 32. Закона, учесници у расправи истакли су да се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују зависно од дужине и обима улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање и уз примену начела узајамности и солидарности. При томе, када су у питању корисници пензија са максимумом пензијског стажа, треба имати у виду да

су они читав радни век издвајали средства у пензијски фонд, па нема никаквог оправдања да им се из било ког разлога ово право ограничава.

Представник Већа грађана на јавној расправи приложио је став Законодавно-правне комисије Савезне скупштине, у виду извештаја те комисије већима Савезне скупштине, у коме је наведено да су оспорене одредбе члана 26. и члана 32. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања у свему сагласне са Уставом Савезне Републике Југославије.

Представник Савезне владе, као предлагача измена и допуна наведеног закона, сматра да оспорене одредбе нису несагласне са Уставом Савезне Републике Југославије, јер се тим одредбама не ограничавају права пензионера, већ се само прилагођава методологија усклађивања пензија новонасталим друштвеним условима, а исто тако и у погледу одредаба Закона о коришћењу пензије ако се пензионер запосли. Истакао је, да је и у неким ранијим законима било предвиђено да се пензија може умањити ако се корисник пензије поново запосли и да Уставни суд Југославије није прихватио иницијативу за оцењивање уставности сличних одредаба тих закона.

Представник Републичког Фонда ПИО запослених, сматра да оспорене одредбе наведеног закона нису несагласне са Уставом СРЈ, јер Устав није сметња да се законом уреди да се допринос плаћа на зараде, а пензије одређују на основу основице осигурања.

IV

1. Одредбом члана 10. Устава Савезне Републике Југославије утврђено је да Савезна Република Југославија признаје и јамчи слободу и права човека и грађанина које признаје међународно право, а одредбом члана 16. став 2. да су међународни уговори који су потврђени и објављени у складу са уставом и општеприхваћена правила међународног права саставни део унутрашњег правног поретка.

Одредбама члана 20. ст. 1. и 2. Устава СРЈ утврђено је да су грађани једнаки без обзира на националну припадност, расу, пол, језик, веру, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање и друго лично својство и да су сви пред законом једнаки.

Одредбом члана 51. Устава СРЈ јамчи се право својине у складу са уставом и законом, а одредбом члана 54. став 1. Устава СРЈ јамчи се слободан избор занимања и запослења.

Одредбом члана 58. став 1. Устава СРЈ утврђено је да обавезним осигурањем запослени обезбеђују себи и члановима породице све облике социјалног осигурања, у складу са законом.

Одредбама члана 69. ст. 1. и 2. Устава СРЈ јамчи се слобода рада и привређивања и својина.

Одредбом члана 77. став 1. тачка 5) Устава СРЈ утврђено је да Савезна Република Југославија, преко својих органа, утврђује политику, доноси и извршава савезне законе, друге прописе и опште акте, обезбеђује уставно-судску заштиту, поред осталог, и у области основа социјалног осигурања и радних односа.

Одредбама члана 117. Устава СРЈ утврђено је да закони, други прописи и општи акти не могу имати повратно дејство, а да само поједине одредбе закона, ако то захтева општи интерес, утврђен при њиховом доношењу, могу имати повратно дејство.

2. Одредбом члана 3. Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (Закон о ратификацији Пакта објављен је у „Службеном листу СФРЈ” број 4/71), утврђено је да се државе чланице Пакта обавезују да обезбеде једнако право мушкарцима и женама да уживају сва економска, социјална и културна права која су набројана у Пакту, а одредбом члана 6. став 1. да државе чланице Пакта признају право на рад, које обухвата право које има свако лице, на могућност зарађивања кроз слободно изабран или прихваћен рад, и да су дужне да предузму одговарајуће мере за очување овог права.

Одредбом члана 11. Пакта утврђено је да државе чланице признају право сваком лицу на животни стандард довољан за њега самог и његову породицу, убрајајући ту и довољну храну, одећу и смештај, као и стално побољшање услова живота.

Државе чланице су дужне да предузму одговарајуће мере ради обезбеђења и остварења овог права.

3. Основним одредбама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања прописано је да пензијско и инвалидско осигурање обухвата обавезно и добровољно пензијско и инвалидско осигурање (члан 2) и да је обавезно пензијско и инвалидско осигурање (члан 2) и да је обавезно пензијско и инвалидско осигурање којим се, по основу рада, обезбеђују права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења (члан 3). Одредбом члана 4. тога закона прописано је да је добровољно пензијско и инвалидско осигурање оно осигурање којим се, на основу уговора, могу обезбедити права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, или већи обим тих права од обима утврђеног законом, као и друга права.

Одредбом члана 5. тога закона прописано је да се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују зависно од дужине и обима улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање и уз примену начела узајамности и солидарности, а одредбом члана 8. став 1. да се средства за обавезно пензијско и инвалидско осигурање обезбеђују из доприноса које плаћају осигураници и послодавци.

Одредбом члана 111. став 1. тога закона прописано је да права из пензијског и инвалидског осигурања престају када, у току њиховог коришћења, престану да постоје услови за стицање и остваривање права.

Одредбама члана 143. ст. 1. и 2. тога закона прописано је да се средства (члан 142. Закона) обезбеђују доприносом на зараду и накнаде зарада, на основу којих се утврђује пензијски основ, на терет осигураника и послодавца, односно доприносом на основу осигурања на терет осигураника, у складу са законом, односно додатним доприносом за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања по основу стажа осигурања који се рачуна са увећаним трајањем.

Одредбом члана 39. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања прописано је да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили до дана ступања на снагу овог закона, на право даље остварују под условима, у обиму и на начин утврђен прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог Закона, тј. према Закону о основама пензијског и инвалидског осигурања.

V

На основу наведених одредаба Устава Савезне Републике Југославије и Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, по оцени Савезног уставног суда, произлази:

1. Савезна Република Југославија, у оквиру своје надлежности, има уставни овлашћења да савезним законом прописује основна права из пензијског и инвалидског осигурања. Дакле, уређивање односа у области социјалног осигурања и радних односа, па и прописивање услова за обавезно и добровољно пензијско и инвалидско осигурање, као и прописивање да се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују зависно од дужине и обима улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање и уз примену начела узајамности и солидарности, и да се средства за обавезно пензијско и инвалидско осигурање обезбеђују из доприноса које плаћају осигураници и послодавци, у надлежности је органа Савезне Републике Југославије. Међутим, прописани услови оспореним одредбама члана 32. Закона под којима се користи остварено право на пензију, по оцени Савезног уставног суда, нису сагласни са Уставом зајемченим слободама утврђеним одредбама члана 54. и члана 69. Устава Савезне Републике Југославије. Наиме, одредбом става 2. члана 32. наведеног савезног закона прописано је да се кориснику пензије који се на територији Савезне Републике Југославије запосли, односно почне да обавља самосталну делатност по основу које је обавезно осигуран, обуставља исплата пензије за време трајања запослења, односно обављања самосталне делатности. Таквим уређивањем коришћења пензије као имовинског права ограничавају се стечена права грађана. То право је условљено одређеним годинама живота и дужином пензијског стажа, а висина пензије зависи од висине уложених средстава, па се отуда, по схватању

Савезног уставног суда, то право, кад је стечено под законом прописаним условима, не може се суспендовати - обуставом исплате стечене пензије - с обзиром да је Уставом загарантована слобода рада и привређивања. Кад се оствари право на пензију, у складу са чланом 58. Устава СРЈ, оно се не може ни укинати ни ограничити ако се истовремено користи Уставом зајемчена слобода рада и привређивања и слобода избора занимања и запослења (чл. 54. и 69. Устава СРЈ). У противном, то би била својеврсна санкција за оне пензионере који су искористили или ће накнадно користити наведене уставне слободе. Остваривање права на пензију и коришћење тог стеченог права су два неодојива елемента једног истог имовинског права. У суштини, Савезни уставни суд сматра да нема сразмерности између јавног материјалног интереса државе, с једне стране, и интереса појединца да заштити своја имовинска права, да би се коришћење права на пензију, које неумњиво има свој имовински израз, могло ограничити у случају запослења после испуњености услова за остваривање права на пензију.

Према оцени Савезног уставног суда и остале одредбе члана 32. ст. 3. и 4. Закона нису сагласне са Уставом СРЈ, јер доводе у неравноправан положај кориснике пензије на територији Савезне Републике Југославије, зависно од тога да ли су право на пензију остварили код организација за осигурање на територији СРЈ или ван територије СРЈ, а користе га у СРЈ, па тада према Закону могу да несметано обављају самосталну делатност или да се запосле. Дакле, оспорене одредбе члана 32. Закона не односе се подједнако на све који остварују додатне приходе иако су остварили право на пензију и користе је (нпр. приход од ренте, пољопривредне делатности и сл.). Такође, по схватању Савезног уставног суда, оспорене одредбе члана 32. Закона имају повратно дејство, јер угрожавају правну сигурност пензионера, пошто се примењују и на кориснике права на пензију који су се запослили, односно отпочели са обављањем самосталне делатности пре ступања на снагу Закона, по прописима који су то дозвољавали, што није сагласно одредбама члана 117. Устава СРЈ.

2. Одредбе члана 39. ст. 4. и 5. Закона којима се пензије за јануар 2002. године не усклађују по општем режиму усклађивања, прописаном одредбама члана 26. Закона, већ на основу кретања просечне нето-зараде запослених у јануару 2002. године у односу на нето-зараду у децембру 2001. године, по оцени Савезног уставног суда, нису сагласне са Уставом СРЈ, будући да је законодавац овим одредбама накнадно умањио обим и износ права која су корисници пензијског и инвалидског осигурања већ били остварили за децембар 2001. године. Ово посебно стога, што су пензије не само имовинско право, већ и давање јавне власти која је, према члану 11. Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, донетом у систему Уједињених нација, дужна да обезбеди животни стандард пензионера, довољан за њих и њихову породицу, укључујући ту и потребна средства за храну, одећу, смештај и лекове, као и за стално побољшање животних услова.

И самом одредбом става 1. члана 39. Закона прописано је да ће корисници права из пензијског и инвалидског осигурања, који су их остварили до дана ступања на снагу Закона, та права даље остваривати, под условима, у обиму и на начин утврђен прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

3. Савезни уставни суд, полазећи од одредбе члана 58. Устава Савезне Републике Југославије и члана 11. Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, сматра да се обим права и начин остваривања права корисника пензије на основу обавезног социјалног осигурања уређују законом и да законодавац, прописаним начином усклађивања пензије, није повредио Уставом СРЈ зајамчено право грађана на једнакост пред законом. Наиме, Уставом СРЈ није уређен начин утврђивања висине пензије као ни начин њеног усклађивања са економским кретањима у друштву, већ само да се право обезбеђује, у складу са законом. Према томе, по оцени Савезног уставног суда, Законом о основама пензијског и инвалидског осигурања може се прописати да се пензије усклађују са кретањем зарада запослених и трошкова живота на територији републике и да се тиме не ограничавају стечена права на пензију. Међутим, држава је дужна да мјерама

економске политике обезбеђује раст пензија тако да обезбеди стандард пензионера зависно од дужине улагања средстава у пензиони фонд и дужине година стажа осигурања. Наиме, ако прописаним начином усклађивања пензија дође до успоравања раста пензија и пада стандарда корисника пензија у односу на стандард запослених, држава мора да интервенцијом мерама економске политике, јер се не сме нарушити равнотежа између интереса заједнице и права појединца на животни стандард достојан човека.

Из наведених разлога Савезни уставни суд сматра да оспорене одредбе члана 26. Закона нису несагласне са Уставом СРЈ и Међународним пактом и да предлоге изнете у том правцу треба одбити.

4. Полазећи од наведених одредаба Устава Савезне Републике Југославије, по оцени Савезног уставног суда, нема основаних разлога ни за прихватање иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности осталих оспорених одредаба наведеног закона.

а) Начин на који се оспореним одредбама члана 1. став 1. тач. 1) и 2) Закона утврђује ко су осигураници самосталних делатности, у складу са законом, по оцени Савезног уставног суда, није несагласан са Уставом СРЈ, јер је зарада запослених имовинске природе као и капитал, на отуда, параметар на основу којег се утврђује допринос за пензијско и инвалидско осигурање, те осигуранике не доводи у међусобно неједнак положај.

б) Одредбама члана 4. Закона, којима су прописане максималне године живота различито за мушкарца и жену са истим бројем година стажа осигурања, односно минималне године живота које су исте и за мушкарца и за жену са различитим годинама стажа осигурања, према оцени Савезног уставног суда, није повређено право на једнакост грађана пред законом утврђено Уставом СРЈ. Установљивање погодности за осигураника - жену, при стицању права на старосну пензију, према којој осигураник - жена остварује право са мање година живота од мушкарца, с једнаким стажом осигурања, односно са истим годинама живота, а са мање пензијског стажа у односу на мушкарца, израз је посебне бригае о заштити жене, сагласно одредби члана 56. став 3. Устава СРЈ.

в) Утврђивање основа од кога се одређује најнижи износ старосне, односно инвалидске пензије и колико износи најнижа пензија у проценту, прописано одредбама члана 25. ст. 2. и 3. Закона, по схватању Савезног уставног суда, није несагласно са Уставом СРЈ.

г) Такође, по оцени Савезног уставног суда, поновно утврђивање висине инвалидске пензије, на захтев корисника инвалидске пензије код кога је инвалидност настала као последица повреде ван рада или болести, под условима, на начин, у роковима и у одређеним процентима различитим за мушкарца и жену, прописаним одредбама члана 42. Закона, није несагласно са Уставом СРЈ, будући да инвалидске пензионере не доводи у неравноправан положај у зависности од тога да ли су остварили право на пензију пре или после одређених година живота.

VI

Савезни уставни суд, на основу одредаба члана 124. став 1. тачка 2) Устава Савезне Републике Југославије, члана 33. и члана 68. став 1. тач. 2) и 10) Закона о Савезном уставном суду („Службени лист СРЈ”, број 36/92), на седници Савезног уставног суда о већању и гласању од 27. јуна 2002. године, после одржане јавне расправе, донео је

Одлуку

1. Утврђује се да одредбе члана 32. ст. 2, 3. и 4. и одредбе члана 39. ст. 4. и 5. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања („Службени лист СРЈ”, број 70/2001), нису сагласне са Уставом Савезне Републике Југославије.

2. Одбијају се предлози да се утврди да одредбе члана 26. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања („Службени лист СРЈ” број 70/2001) нису сагласне са Уставом СРЈ.

3. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за оцењивање сагласности одредаба члана 1. став 1. тач. 1) и 2), члана 4. члана 25. ст. 2. и 3. и члана 42. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања („Службени лист СРЈ”, број 70/2001) са Уставом СРЈ

Савезни уставни суд донео је ову одлуку у саставу: в.д. председника Савезног уставног суда судија др Момчило Грубач, и судије - Милорад Гогоћ, др Миломир Јаковљевић, Веселин Лекић и Александар Симић.

1 У бр. 40/2002, 45/2002, 47/2002, 5/2002, 10/2002, 12/2002, 18/2002, 20/2002, 23/2002, 31/2002, 33/2002, 39/2002, 41/2002, 42/2002, 46/2002, 48/2002, 50/2002, 51/2002, 52/2002, 53/2002, 55/2002, 59/2002, 60/2002, 61/2002, 71/2001, 72/2002, 73/2002, 75/2002, 90/2002, 101/2002, 103/2002, 106/2002, 116/2002, 118/2002, 124/2002, 127/2002, 131/2002 и 133/2002

В. д. председника
Савезног
уставног суда
др Момчило Грубач, с. р.

27. јуна 2002. године
Београд

441.

На основу члана 16а. став 2. Закона о Народној банци Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000) и члана 26. став 8. Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 61/95, 44/99 и 36/2002), гувернер Народне банке Југославије доноси

ОДЛУКУ

О БЛИЖИМ УСЛОВИМА ПРИМЕНЕ ЧЛ. 26. И 27. ЗАКОНА О БАНКАМА И ДРУГИМ ФИНАНСИЈСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

1. Овом одлуком уређују се ближи услови примене чл. 26 и 27. Закона о банкама и другим финансијским организацијама, и то начин израчунавања и дозвољени износ:

- 1) новчаног дела акционарског капитала банке и друге финансијске организације (у даљем тексту: банка);
- 2) показатеља адекватности капитала банке;
- 3) показатеља учешћа банке у капиталу правног лица;
- 4) показатеља трајних улагања банке;
- 5) показатеља највећег могућег кредита банке;
- 6) показатеља највећег могућег кредита банке у односу на лица повезана с банком;
- 7) показатеља укупног износа великих кредита и највећих могућих кредита банке;
- 8) показатеља ликвидности банке;
- 9) показатеља девизног ризика банке.

Новчани део акционарског капитала

2. Банка је дужна да у свом пословању обезбеди да новчани део њеног акционарског капитала увек износи најмање 10.000.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штеднишница је дужна да у свом пословању обезбеди да новчани део њеног акционарског капитала увек износи најмање 2.000.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штедно-кредитна организација је дужна да у свом пословању обезбеди да новчани део њеног акционарског капитала увек износи најмање 1.200.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штедно-кредитна задруга је дужна да у свом пословању обезбеди да новчани део њеног акционарског капитала увек износи најмање 200.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Изузетно од става 4. ове тачке, штедно-кредитна задруга која је основана као земљорадничка дужна је да у свом пословању

обезбеди да новчани део њеног акционарског капитала увек износи најмање 50.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

3. Елементи новчаног дела акционарског капитала банке су следећи:

1) део акционарског капитала банке уплаћен у новчаном облику по основу обичних и приоритетних акција банке – у висини номиналне вредности тих акција;

2) емисиона премија банке;

3) резерве банке;

4) део нераспоређене добити из ранијих година и из текуће године по годишњем рачуну банке, за коју је скупштина банке одлучила да ће бити распоређена у оквиру основног капитала;

5) стечене сопствене акције банке, као одбитна ставка;

6) непокривени губитак банке из ранијих година и из текуће године по годишњем рачуну, као одбитна ставка;

7) привремени губитак банке у току године, као одбитна ставка.

Под новчаним делом акционарског капитала банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир елемената из става 1. одредбе од 1 до 4 ове тачке, умањен за одбитне ставке из одредаба од 5 до 7 тог става.

Показатељ адекватности капитала

4. Банка је дужна да однос између капитала банке из тачке 5. ове одлуке и нето ризичне активе банке из тачке 10. те одлуке (у даљем тексту: показатељ адекватности капитала) одржава тако да не буде мањи од 8%.

5. Под капиталом банке, у смислу ове одлуке, подразумева се укупан капитал из става 2. ове тачке, умањен за одбитне ставке од тог капитала из тачке 8. те одлуке.

Укупни капитал банке чини збир основног капитала из тачке 6. став 2. ове одлуке и допунског капитала из тачке 7. те одлуке.

6. Елементи основног капитала банке су следећи:

1) део акционарског капитала банке уплаћен у новчаном облику по основу обичних и приоритетних акција банке, осим приоритетних кумулативних акција – у висини номиналне вредности тих акција;

2) део акционарског капитала банке уплаћен у неовчаном облику по основу обичних и приоритетних акција банке, осим приоритетних кумулативних акција – у висини номиналне вредности тих акција;

3) емисиона премија банке;

4) резерве банке;

5) део нераспоређене добити банке из ранијих година и из текуће године по годишњем рачуну банке, за коју је скупштина банке одлучила да ће бити распоређена у оквиру основног капитала;

6) стечене сопствене акције банке, као одбитна ставка;

7) непокривени губитак банке из ранијих година и из текуће године по годишњем рачуну, као одбитна ставка;

8) нематеријална улагања банке (патенти, лиценце, концесије, оснивачка улагања, улагања у истраживање тржишта, трговачко име, трговачки знак, goodwill), као одбитна ставка;

9) потраживања од акционара банке са учешћем у капиталу већим од 10%, која нису одобрена по тржишним условима, као одбитна ставка;

10) потраживања од чланова управног и надзорног одбора банке, директора банке и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у банци, која нису одобрена по тржишним условима, као одбитна ставка;

11) привремени губитак банке у току године, као одбитна ставка.

Под основним капиталом банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир елемената из става 1. одредбе од 1 до 5 ове тачке, умањен за одбитне ставке из одредаба од 6 до 11 тог става.

7. Допунски капитал банке, у смислу ове одлуке, чине:

1) део акционарског капитала банке уплаћен у новчаном облику по основу приоритетних кумулативних акција банке – у висини номиналне вредности тих акција;

2) део акционарског капитала банке уплаћен у неовчаном облику по основу приоритетних кумулативних акција банке – у висини номиналне вредности тих акција;

3) део ревалоризационе резерве банке који се односи на капитал банке;

4) субординиране обавезе банке из тачке 9. ове одлуке.

Ако је висина допунског капитала банке већа од висине њеног основног капитала, у обрачун капитала банке укључује се део допунског капитала до висине основног капитала.

8. Одбитне ставке од укупног капитала банке из тачке 5. став 2. ове одлуке чине:

1) учешће у капиталу друге банке веће од 10% капитала те друге банке;

2) субординирано потраживање од друге банке у којој банка поседује више од 10% капитала.

Под капиталом друге банке, у смислу ове одлуке, подразумева се капитал обрачунат у складу с том одлуком.

9. Субординираном обавезом, у смислу ове одлуке, сматра се обавеза:

– којој је рок доспећа најмање пет година;

– за коју је уговорено да се, у случају стечаја или ликвидације банке, може измирити тек након измирења свих обавеза банке које нису субординиране;

– по којој поверилац банке није истовремено и дужник банке по субординираном потраживању банке;

– по којој банка није издала никакав инструмент обезбеђења плаћања.

Субординирана обавеза може се укључити у допунски капитал банке након што Народна банка Југославије, на основу достављене документације, утврди да су испуњени услови из става 1. ове тачке.

Субординирана обавеза се у делу који је уплаћен банци може укључити у допунски капитал банке само до висине 50% основног капитала те банке.

Износ субординиране обавезе који се укључује у допунски капитал банке умањује се за по 20% изворног износа годишње у последње четири године пре доспећа те обавезе, а након доспећа више се не може укључивати у капитал банке.

10. Под нето ризичном активом банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир ризичне билансне активе и ризичних ванбилансних ставки банке, умањен за износ потенцијалних губитака по активни и ванбилансним ставкама одређеног степена наплативости.

11. Под ризичном билансном активом банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир књиговодствених вредности билансних потраживања банке помножених следећим пондерима ризика:

1) пондером 0%:

– готовина, злато и остали племенити метали;

– средства на рачунима код банака у иностранству, осим у делу који служи за обезбеђење измирења преузетих обавеза;

– хартије од вредности које се могу рефинансирати код Народне банке Југославије,

– потраживања од Народне банке Југославије, СР Југославије и република чланица,

– хартије од вредности које су издале владе и централне банке земаља чланица Организације за економску сарадњу и развој (у даљем тексту: ОЕЦД),

– покривени акредитиви,

– потраживања обезбеђена гаранцијом Народне банке Југославије, СР Југославије и република чланица,

– потраживања обезбеђена готовинским депозитом код банке повериоца, у висини депозита,

– потраживања обезбеђена залогом на злату, осталим племенитим металима, краткорочним хартијама од вредности које се могу рефинансирати код Народне банке Југославије или хартијама од вредности које су издале владе и централне банке земаља чланица ОЕЦД-а, у вредности залогне;

2) пондером 20%:

– хартије од вредности које су издале међународне развојне банке,

– потраживања обезбеђена безусловном неопозивом гаранцијом банке из земље чланице ОЕЦД-а;

3) повдером 50%: потраживања обезбеђена хипотеком на некретности чија вредност, према процени овлашћеног процењивача, није мања од укупне висине потраживања банке и других потраживања обезбеђених заложним правом вишег реда првенства на истој некретности, под условом да је процена вредности некретности извршена у последњих годину дана, да залогодавчево право располагања некретношћу и банчно право нису ограничени правима трећих лица и да од првобитног датума доспећа потраживања није прошло више од 540 дана;

4) повдером 100%: остала билансна актива.

12. Под ризичним ванбилансним ставкама банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир књиговодствених вредности ванбилансних ставки банке помножених следећим факторима кредитне конверзије:

1) фактором 0%:

– неискоришћени износ оквирних кредита са роком доспећа до једне године или кредита које банка може безусловно и без најаве да откаже,

– обвезнице емитоване у складу са Законом о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана („Службени лист СРЈ”, бр. 36/2002);

2) фактором 20%: документарни акредитиви, обезбеђени залогом на роби која се плаћа акредитивом;

3) фактором 50%:

– чинидбене гаранције,

– неискоришћени износ оквирних кредита с роком доспећа преко једне године или кредита које банка не може безусловно и без најаве да откаже;

4) фактором 100%:

– плативе гаранције,

– авали и акцепти менца,

– непокривени акредитиви,

– потраживања по основу споразума о рекуповини,

– остале преузете неопозиве обавезе.

Изузетно од става 1. ове тачке, основу на коју се примењују фактори кредитне конверзије из тог става представља 50% књиговодствене вредности ванбилансне ставке обезбеђене хипотеком на некретности чија вредност, према процени овлашћеног процењивача, није мања од укупне висине ванбилансне ставке и потраживања обезбеђених заложним правом вишег реда првенства на истој некретности, под условом да је процена вредности некретности извршена у последњих годину дана и да залогодавчево право располагања некретношћу и банчно заложно право нису ограничени правима трећих лица.

Показатељ учешћа у капиталу правног лица

13. Учешће банке у капиталу правног лица појединачно не може бити веће од 15% капитала банке.

14. Под учешћем банке у капиталу правног лица, у смислу ове одлуке, подразумевају се улагања којима банка стиче удео или акције предузећа, организације за осигурање, берзе, берзанског посредника или другог правног лица, осим акција банака.

Акције и удели стечени наплатом потраживања (заменом испуњења) укључују се у обрачун учешћа банке у капиталу правног лица након годину дана од дана стицања.

15. Банка може из обрачуна показатеља учешћа у капиталу правног лица искључити акције и уделе прибављене искључиво ради даље продаје или ради остваривања краткорочне добити на основу разлике између њихове набавне и продајне вредности – ако су испуњени следећи услови:

– да су акције или удели прибављени у току годину дана пре дана обрачуна;

– да је учешће банке у основном капиталу тог правног лица мање од 10%.

Показатељ трајних улагања

16. Под трајним улагањима банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир учешћа банке у капиталу правних лица и улагања у основна средства банке.

Банка је дужна да укупан обим трајних улагања из става 1. ове тачке усклађује тако да не буде већи од 60% капитала банке.

17. Средства стечена наплатом потраживања (заменом испуњења) укључују се у обрачун улагања у основна средства банке после годину дана од дана стицања, под условом да нису стављена у функцију пословања банке.

Показатељ највећег могућег кредита

18. Највећи могући кредит банке једном зајмопримцу не може бити већи од 25% капитала банке.

Под великим кредитом банке, у смислу ове одлуке, подразумева се кредит дат једном зајмопримцу који је већи од 10% капитала банке.

19. Великим, односно највећим могућим кредитом банке из тачке 18. ове одлуке сматра се збир књиговодствених вредности свих кредита, других потраживања и гаранција који су дати једном зајмопримцу, који се обрачунава као збир свих билансних потраживања и ванбилансних ставки банке, осим:

– средстава по виђењу и средстава орочених на један дан на рачунима код банака у иностранству, умањених за део који служи за обезбеђење извршења преузетих обавеза;

– потраживања од Народне банке Југославије, СР Југославије и република чланица;

– хартија од вредности које су издале владе и централне банке земаља чланица ОЕЦД-а.

20. Јединим зајмопримцем се, у смислу ове одлуке, сматрају сва лица повезана имовинским и управљачким везама, и то:

1) два или више физичких или правних лица која представљају јединствени ризик за банку због тога што директно или индиректно остварују узajамну контролу;

2) два или више физичких или правних лица која су међусобно повезана тако да финансијске тежиште једног лица утичу на могућност плаћања других лица.

Показатељ највећег могућег кредита у односу на лица повезана с банком

21. Највећи могући кредит банке једном зајмопримцу, ако је зајмопримац акционар банке, правно или физичко лице које је са акционаром банке или банком повезано имовинским и управљачким односима, лице које је члан органа банке или лице које је члан уже породице тог лица, односно лице с посебним овлашћењима и одговорностима у банци или члан уже породице тог лица (у даљем тексту: лице повезано с банком), не може бити већи од 5% капитала банке.

22. Лицом повезаним с банком сматра се:

1) правно лице које је акционар банке с најмање 10% акција с правом управљања, директор и члан управног или надзорног одбора тог акционара;

2) физичко лице које је акционар банке с најмање 10% акција с правом управљања;

3) правно лице у коме је акционар банке који је правно лице оснивач или власник, или је представљен у управном или надзорном одбору, односно правно лице у коме је акционар банке који је физичко лице оснивач, власник, директор или члан управног, односно надзорног одбора;

4) члан управног, односно надзорног одбора или другог органа банке и директор банке;

5) лице с посебним овлашћењима и одговорностима у банци;

6) члан управног, односно надзорног одбора или другог органа, директор и лице с посебним овлашћењима и одговорностима у правном лицу у коме банка директно или индиректно врши најмање 10% управљачких права;

7) брачни друг, дете и родитељ лица из одредаба под 2, 4 и 5 ове тачке.

23. Одредбе тач. 19. и 20. ове одлуке примењују се и на обрачун највећег могућег кредита из тачке 21. те одлуке.

Показатељ укупног износа великих кредита и највећих могућих кредита

24. Укупан износ великих кредита и највећих могућих кредита банке не може бити већи од 400% капитала банке.

Показатељ ликвидности

25. Банка је дужна да однос између збира ликвидних потраживања првог реда и ликвидних потраживања другог реда из тачке 26. ове одлуке, с једне стране, и збира обавеза банке по виђењу и без уговореног рока доспећа и обавеза са уговореним роком доспећа из тачке 27. те одлуке, с друге стране (у даљем тексту: показатељ ликвидности), одржава тако да:

- износи најмање 1.0 – кад је обрачунат као просек свих радних дана у месецу,
- износи најмање 0.8 – кад је обрачунат за радни дан,
- не буде мањи од 0.9 дуже од три узастопна радна дана.

Банка је дужна да о неусклађености показатеља ликвидности са ставом 1. алинеје друга и трећа ове тачке у току два узастопна радна дана обавести Народну банку Југославије, и то наредног радног дана.

26. Ликвидна потраживања банке првог реда, у смислу ове одлуке, чине готовина и потраживања банке код којих је уговорено да доспевају у наредних месец дана од дана вршења обрачуна по основу:

- 1) готовинских еквивалената, осим у делу који служи за обезбеђење измирења преузетих обавеза,
- 2) депозита код Народне банке Југославије,
- 3) чекова и других новчаних потраживања у поступку реализације,
- 4) неопозивих кредитних линија одобрених банци,
- 5) акција и обвезница котираних на берзи,
- 6) депозита по виђењу код банака у земљама чланicama ОЕЦД-а.

Остала потраживања банке која доспевају у наредних месец дана од дана вршења обрачуна показатеља ликвидности представљају, у смислу ове одлуке, ликвидна потраживања банке другог реда.

27. Обавезе банке по виђењу и без уговореног рока доспећа, у смислу ове одлуке, чини део њених следећих обавеза:

- 1) 40% депозита по виђењу банака,
- 2) 20% депозита по виђењу осталих депозитара,
- 3) 10% штедних улога,
- 4) 5% гаранција и других облика јемства,
- 5) 20% неискоришћених одобрених неопозивих кредитних линија.

Остале обавезе банке које доспевају у наредних месец дана од дана вршења обрачуна показатеља ликвидности представљају, у смислу ове одлуке, обавезе банке са уговореним роком доспећа.

28. Ликвидна потраживања банке обрачунавају се по тржишној вредности, а ако ту вредност није могуће утврдити – по књиговодственој вредности.

Динарска противвредност ликвидних потраживања и обавеза банке из тач. 26. и 27. ове одлуке који гласе на страну валуту утврђује се по званичном средњем курсу динара на дан обрачуна.

Ако потраживање или обавеза банке из тач. 26. и 27. ове одлуке доспевају у ануитетима, у обрачун показатеља ликвидности укључују се ануитети тог потраживања или обавезе који доспевају у року од месец дана од дана вршења обрачуна.

За потребе израчунавања показатеља ликвидности, депозити банке по виђењу и депозити са дневном авизом сматрају се депозитима ороченим на један дан.

29. У обрачун показатеља ликвидности не укључују се потраживања банке која се према степену наплативости класификују у категорије В, Г и Д, у складу са одлуком којом се уређује класификација активе и ванбилансних ставки и висина посебне резерве банака и других финансијских организација.

Показатељ девизног ризика

30. Банка је дужна да однос између активе и пасиве одржава тако да укупна ризична девизна позиција банке из тачке 31. ове одлуке на крају сваког радног дана не буде већа од 30% капитала банке (у даљем тексту: показатељ девизног ризика).

Банка је дужна да о неусклађености показатеља девизног ризика са ставом 1. ове тачке у току два узастопна радна дана обавести Народну банку Југославије, и то наредног радног дана.

31. Под укупном ризичном девизном позицијом банке, у смислу ове одлуке, подразумева се збир дугих и кратких отворених нето девизних позиција банке по свим валутама и племенитим металима.

32. Под отвореном нето девизном позицијом, у смислу ове одлуке, подразумева се разлика између потраживања и обавеза банке у једној страниој валути или племенитом металу, а може бити:

- отворена дуга позиција – ако је вредност потраживања банке у одређеној страниој валути већа од вредности њених обавеза у истој валути;

- отворена кратка позиција – ако је вредност потраживања банке у одређеној страниој валути мања од вредности њених обавеза у истој валути.

33. Отворена нето девизна позиција банке исказује се одвојено за следећа потраживања и обавезе: у САД доларима, у еврима, збирно у осталим страним валутама и збирно у злату и осталим племенитим металима.

У обрачуни отворене нето девизне позиције банке из става 1. ове тачке укључују се и потраживања у динарима, чија висина зависи од промена курса динара у односу на одређену страну валуту (у даљем тексту: потраживања у динарима индексирана девизном клаузулом).

При обрачуни укупне ризичне девизне позиције банке не могу се међусобно пребијати отворене кратке и дуге позиције по различитим валутама.

34. Под девизним потраживањима, у смислу ове одлуке, подразумевају се потраживања банке у страниој валути, у динарима индексираним девизном клаузулом, у злату и у осталим племенитим металима – умањена за извршене исправке вредности тих потраживања, и то:

- 1) готовина, готовински еквиваленти, злато и остали племенити метали;
- 2) потраживања по кредитима;
- 3) потраживања по хартијама од вредности;
- 4) потраживања по споразумима о рекуповини;
- 5) остала девизна актива.

35. Под девизним обавезама, у смислу ове одлуке, подразумевају се обавезе банке у страниој валути, у динарима индексираним девизном клаузулом, у злату и осталим племенитим металима, и то:

- 1) обавезе по депозитима;
- 2) обавезе по кредитима;
- 3) обавезе по хартијама од вредности;
- 4) обавезе по споразумима о рекуповини;
- 5) остала девизна пасива.

36. Динарска противвредност потраживања и обавеза у страниој валути утврђује се према званичном средњем курсу динара на дан обрачуна девизне позиције банке.

Динарска вредност потраживања у злату и другим племенитим металима утврђује се по последњој утврђеној цени fine унце злата, односно другог племенитог метала на Лондонској берзи.

37. Из обрачуна девизне позиције банке могу се изузети депозити по основу уплате акционарског капитала банке.

38. Одредбе тач. од 30. до 37. ове одлуке не примењују се на друге финансијске организације.

39. Банка је дужна да Народну банку Југославије обавештава о спровођењу ове одлуке, и то у роковима и на начин који су прописани посебним упутством Народне банке Југославије.

Прелазне и завршне одредбе

40. Банка, односно друга финансијска организација основана до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ”, бр. 36/2002) (у даљем тексту: Закон) дужна је да до 30. септембра 2002. године обезбеди да вредности њених показатеља пословања од дозвољених вредности одступају за највише 50%, а до 31. децембра 2002. године да их потпуно усклади са одредбама ове одлуке.

Банка основана до дана ступања на снагу Закона дужна је да до 30. септембра 2002. године обезбеди да новчани део њеног ак-

ционарског капитала износи најмање 5.500.000 евра, до 31. децембра 2002. године најмање 6.000.000 евра, до 30. јуна 2003. године најмање 8.000.000 евра, а до 31. децембра 2003. године најмање 10.000.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штедишница основана до дана ступања на снагу Закона дужна је да до 30. септембра 2002. године обезбеди да повчани део њеног акционарског капитала износи најмање 1.100.000 евра, до 31. децембра 2002. године најмање 1.200.000 евра, до 30. јуна 2003. године најмање 1.600.000 евра, а до 31. децембра 2003. године најмање 2.000.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штедно-кредитна организација основана до дана ступања на снагу Закона дужна је да до 30. септембра 2002. године обезбеди да повчани део њеног акционарског капитала износи најмање 660.000 евра, до 31. децембра 2002. године најмање 720.000 евра, до 30. јуна 2003. године најмање 960.000 евра, а до 31. децембра 2003. године најмање 1.200.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штедно-кредитна задруга основана до дана ступања на снагу Закона дужна је да до 30. септембра 2002. године обезбеди да повчани део њеног акционарског капитала износи најмање 110.000 евра, до 31. децембра 2002. године најмање 120.000 евра, до 30. јуна 2003. године најмање 160.000 евра, а до 31. децембра 2003. године најмање 200.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

Штедно-кредитна задруга основана до дана ступања на снагу Закона као земљорадничка дужна је да до 31. децембра 2002. године обезбеди да повчани део њеног акционарског капитала износи најмање 50.000 евра у динарској противвредности по дневном средњем курсу.

41. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о ближим условима примене чл. 26. и 27. Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ”, бр. 61/99, 13/2000 и 65/2001).

42. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ”.

О. бр. 85
10. јула 2002. године
Београд

Гувернер
Народне банке Југославије
Млађан Динкић, с.р.

442.

На основу члана 16а, став 2. Закона о Народној банци Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000), као и члана 23а, и члана 54, став 2. Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 61/95, 44/99 и 36/2002), гувернер Народне банке Југославије доноси

ОДЛУКУ

О КРИТЕРИЈУМИМА ЗА КЛАСИФИКАЦИЈУ БИЛАНСНЕ АКТИВЕ И ВАУБИЛАНСНИХ СТАВКИ ПРЕМА СТЕПЕНУ НАПЛАТВОСТИ И ВИСИНИ ПОСЕБНЕ РЕЗЕРВЕ БАПАКА И ДРУГИХ ФИНАНСИЈСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

1. Овом одлуком утврђују се критеријуми за класификацију билансних активне и ваубилансних ставки банке и друге финансијске организације (у даљем тексту: банка) према степену наплативости и висини посебне резерве за обезбеђење од потенцијалних губитака по активи и ваубилансним ставкама одређеног степена наплативости.

Под потраживањима која се класификују у смислу ове одлуке подразумевају се билансна актива из тачке 2. и ваубилансне ставке из тачке 3. те одлуке.

2. Билансну активу банке која се класификује у смислу ове одлуке чине:

- доспели и недоспели краткорочни и дугорочни кредити,
- камате и накнаде,
- дугорочне и краткорочне хартије од вредности и други плаћани намењени продаји,

- учешћа банке у капиталу других правних лица,
- средства стечена наплатом потраживања,
- друга билансна актива, осим билансне активе из тачке 4. ове одлуке.

3. Ваубилансне ставке банке које се класификују у смислу ове одлуке чине:

- издате плативе и чинидбене гаранције,
- авали и акценти менца,
- други облици јемства,
- непокривени акредитиви,
- неискоришћене преузете обавезе,
- друге ваубилансне ставке по којима може доћи до плаћања.

4. Билансна актива и ваубилансне ставке који се не класификују у смислу ове одлуке су:

- готовина, злато и остали племенити метали,
- основна средства,
- средства на рачунима код банака у иностранству, осим у делу који служи за обезбеђење измирења преузете обавезе,
- краткорочне хартије од вредности које се могу рефинансирати код Народне банке Југославије,
- депозити и друга потраживања од Народне банке Југославије,
- потраживања од СР Југославије и република чланица,
- хартије од вредности које су издале владе и централне банке земаља чланица Организације за економску сарадњу и развој (у даљем тексту: ОЕЦД).

- средства стечена наплатом потраживања у току годину дана од дана стицања,

- обвезнице емитоване у складу са Законом о регулсању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедне грађана („Службени лист СРЈ”, бр. 36/2002),

- ваубилансне ставке по којима не може доћи до плаћања.

5. Банка је дужна да сва потраживања класификује у следеће категорије:

1) у категорију А:
- потраживања од дужника код кога се не очекују проблеми у наплати и који своје обавезе измирује благовремено, а изузетно с доцњом не дужом од 30 дана;

2) у категорију Б:
- потраживања од дужника чији су токови готовине оцењени као адекватни са аспекта измирења обавеза, али чије финансијско стање није задовољавајуће услед одређених проблема у пословању; с тим да не указује на знатније погоршање у будућности,
- потраживања од дужника који своје обавезе углавном измирује с доцњом не дужом од 30 дана, а понекад с доцњом не дужом од 90 дана;

3) у категорију В:
- потраживања од дужника чији токови готовине нису адекватни са аспекта измирења обавеза и код кога рочна усклађеност одређених елемената, активне и пасиве не одговара делатностима за које је регистрован и које стварно обавља,

- потраживања од дужника чија структура и висина капитала не одговарају делатностима за које је регистрован и које стварно обавља,

- потраживања од дужника који своје обавезе углавном измирује с доцњом не дужом од 90 дана, а понекад с доцњом не дужом од 180 дана;

4) у категорију Г:
- потраживања од дужника који послује с губитком или за кога се може предвидети да ће пословати с губитком,

- потраживања од неликвидног или несолвентног дужника,

- потраживања од дужника против кога је покренут поступак принудног поравнања или претходни поступак за утврђивање услова за отварање стечајног поступка,

- потраживања од банке у санацији,

- потраживања од дужника који своје обавезе углавном измирује с доцњом не дужом од 180 дана, а понекад с доцњом не дужом од 360 дана, под условом да се основано може очекивати да ће дужник измити бар део обавезе;

5) у категорију Д:

- потраживања за која се основано може очекивати да неће бити наплаћена,
- потраживања са сумњивим или спорним правним основом,
- потраживања од дужника у стечају или код кога се основано може очекивати отварање поступка стечаја,
- потраживања која не испуњавају услове за класификацију у остале категорије,
- потраживања од дужника који своје обавезе често измирује с доцњом дужом од 360 дана,
- средства стечена наплатом потраживања која банка није отуђила или ставила у функцију свог пословања у року од једне године од датума стицања.

6. Потраживања класификована у категорије А и Б из тачке 5. ове одлуке сматрају се добром активом, а потраживања из категорија В, Г и Д - лошом активом.

7. Потраживања од једног дужника класификују се у једну категорију, и то у категорију која је, кад се примене критеријуми из тачке 5. ове одлуке - најнеповољнија, осим потраживања за која се основано може очекивати да неће бити наплаћена и потраживања са сумњивим или спорним правним основом.

Сва потраживања од дужника повезаних имовинским и управљачким везама класификују се у исту категорију, одређену на основу најнеповољније класификованог потраживања од тих дужника.

Под дужницима повезаним имовинским и управљачким везама из става 2. ове тачке подразумевају се:

1) два или више физичких или правних лица која представљају јединствени ризик за банку због тога што директно или индиректно остварују узајамну контролу;

2) два или више физичких или правних лица која су међусобно тако повезана да финансијске тешкоће једног лица утичу на могућност плаћања других лица.

8. Доцња у наплати потраживања рачуна се према првобитном датуму доспећа.

Пренос потраживања на другог дужника не утиче на његову класификацију по критеријуму доцње у наплати.

Потраживање којим су дужнику непосредно или посредно обезбеђена средства за измиривање претходно одобреног потраживања банке класификује се према првобитном датуму доспећа измиреног потраживања.

9. Изузетно од тачке 8. ове одлуке, одредбе те тачке не примењују се при првом реструктурирању, а на наредно реструктурирање се примењују ако претходно није успешно спроведен програм финансијске консолидације дужника.

Реструктурираним потраживањем, у смислу ове одлуке, сматра се ново потраживање регулисано уговором ако су тим потраживањем замењена сва билансна потраживања од дужника због погоршања његовог финансијског стања, битно променени услови под којима је то потраживање одобрено и истовремено усвојен адекватан програм финансијске консолидације тог дужника.

Битном променом услова из става 2. ове тачке сматра се, нарочито, продужење рока враћања главнице или камате, смањење каматне стопе или висине потраживања, замена испуњења, као и друге промене услова којима се олакшава положај дужника.

10. Банка је дужна да за сваког дужника води досије, који садржи документацију са ажурним, потпуним и тачним подацима важним за преузимање кредитног ризика у односу на тог дужника и за управљање тим кредитним ризиком.

Досије дужника - правног лица садржи нарочито:

- 1) основне податке о дужнику;
- 2) оснивачки акт и статут дужника, извод из судског регистра и извод из регистра органа надлежног за послове статистике;
- 3) акт о процени финансијског стања и кредитне способности дужника;
- 4) финансијске извештаје дужника у последња два обрачунска периода пре настанка потраживања и у свим обрачунским периодима до потпуног измиривања потраживања, укључујући и извештај ревизора за ове дужнике за које је то прописано законом;
- 5) документацију у вези са евентуалним реструктурирањем потраживања, укључујући програм финансијске консолидације дужника и оцену успешности његовог спровођења;
- 6) извештаје о евентуалним неправилностима у вези са одобравањем или наплатом потраживања и управљањем кредитним ризиком у односу на дужника;

7), преглед свих потраживања банке од дужника, текућих и оних која су престала у току последњих година дана, са пратећом оригиналном документацијом, укључујући:

- кредитни захтев,
- одлуке банке о одобравању потраживања и евентуалним изменама услова потраживања,
- уговоре и друге акте који су правни основ за настанак, престанак или измене услова потраживања, као и за коришћење права банке из инструмента обезбеђења наплате потраживања,
- документацију о вези и оцену његовог финансијског стања,
- податке о класификацији потраживања према степену наплативости у тренутку настанка потраживања и касније,
- прелиску и другу документацију о контактима банке и дужника у вези с потраживањем,
- извештаје о контроли намењеног коришћења кредита,
- документацију у вези с наплатом потраживања и мерама које је банка предузела ради наплате,
- акте који су правни основ за промену дужника, у случају такве промене.

Досије дужника - физичког лица садржи податке из става 2. одредбе под 1, 3, 5, 6 и 7 ове тачке, као и податке о запослењу и заради или пензији дужника у последња три месеца, а, по потреби, и о просечном годишњем приходу у последње две године, с процентом имовинског стања дужника.

Банка је дужна да досије свих дужника, с кредитним досијема за сва текућа потраживања, чува на начин којим се обезбеђује ефикасно управљање кредитним ризиком.

11. Потраживања од дужника за кога банка не располаже потпуним и ажурним подацима из тачке 10. ове одлуке класификују се у категорију Д - осим ако делимично недостају или су неажурни само мање значајни подаци, у ком случају се потраживања од тог дужника класификују у категорију Г.

12. Банка је дужна да посебну резерву за обезбеђење од потенцијалних губитака по активи и ванбилансним ставкама одређеног степена наплативости образује у укупуној висини својих потенцијалних губитака обрачунатих на начин из тач. 13. и 14. ове одлуке.

Банка је дужна да укупан износ посебне резерве из става 1. ове тачке редовно образује на рачуну посебних резерви, у складу с променама квалитета и висине својих потраживања, а најмање једном тромесечно.

13. Потенцијалне губитке банке из тачке 12. ове одлуке чини збир 2% потраживања класификованих у категорију А, 5% потраживања класификованих у категорију Б, 25% потраживања класификованих у категорију В, 50% потраживања класификованих у категорију Г и 100% потраживања класификованих у категорију Д.

14. Основицу за обрачун потенцијалних губитака банке из тачке 13. ове одлуке представља књиговодствена вредност потраживања, умањена за:

- извршене исправке вредности;
- висину потраживања по основу хартија од вредности које се могу рефинансирати код Народне банке Југославије;
- висину потраживања обезбеђених гаранцијом Народне банке Југославије, СР Југославије или републике чланице;
- висину готовинског депозита код банке који служи као обезбеђење потраживања банке од тог дужника;
- вредност залоге на злату, осталим племенитим металима, краткорочним хартијама од вредности које се могу рефинансирати код Народне банке Југославије или хартијама од вредности које су издале владе и централне банке земаља чланица ОЕЦД-а, којом су обезбеђена потраживања банке од тог дужника;
- неискоришћени износ оквирних кредита с роком доспећа до једне године или које банка може безусловно и без најаве да откаже;
- висину покривених акредитива,
- 80% износа потраживања по основу хартија од вредности које су издале међународне развојне банке;
- 80% износа потраживања обезбеђених безусловном неопозивом гаранцијом банке из земље чланице ОЕЦД-а;
- 80% износа потраживања по основу документарних акредитива, обезбеђених залогом на роби која се плаћа акредитивом;
- 50% неискоришћеног износа оквирних кредита са изворним роком доспећа преко једне године или које банка не може безусловно или без најаве да откаже;

- 50% вредности чинидбених гаранција;
 - 50% износа билансних потраживања банке обезбеђених хипотеком на некретности чија вредност, према процени овлашћеног проценљивача, није мања од укупне висине потраживања банке и других потраживања обезбеђених заложним правом вишег реда првенства на истој некретности, под условом да је процена вредности некретности извршена у последњих годину дана, да залогодавчево право располагања некретним и банчно заложно право нису ограничени правима трећих лица и да од првобитног датума доспећа потраживања није прошло више од 540 дана;

- 50% преосталог износа ванбилансних ставки банке, након умањења по другим основима из ове тачке, обезбеђених хипотеком на некретности чија вредност, према процени овлашћеног проценљивача, није мања од укупне висине потраживања банке и других потраживања обезбеђених заложним правом вишег реда првенства на истој некретности, под условом да је процена вредности некретности извршена у последњих годину дана, да залогодавчево право располагања некретним и банчно заложно право нису ограничени правима трећих лица и да од првобитног датума доспећа потраживања није прошло више од 540 дана.

15. Банка је дужна да Народној банци Југославије тромесечно доставља извештаје о висини и класификацији својих потраживања - по степену наплативости и висини своје посебне резерве образоване за обезбеђење од потенцијалних губитака.

Извештаји из става 1. ове тачке израђују се на образцима које Народна банка Југославије прописује посебним упутством.

16. Банке и друге финансијске организације основане пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о банкама и другим финансијским организацијама ("Службени лист СРЈ", бр. 36/2002) дужне су да до 30. септембра 2002. године посебну резерву за обезбеђење од потенцијалних губитака по активни и ванбилансним ставкама одређеног степена наплативости образују у износу од најмање 50%, а до 31. децембра 2002. године - у износу од 100% потенцијалних губитака по активни и ванбилансним ставкама одређеног степена наплативости, обрачунатих на начин прописан овом одлуком.

17. Даном ступања на снагу ове одлуке престају да важе Одлука о критеријумима за класификацију билансне и ванбилансне активе банака и других финансијских организација према степену наплативости („Службени лист СРЈ", бр. 31/99) и Одлука о висини посебне резерве за обезбеђење од потенцијалних губитака банака и других финансијских организација („Службени лист СРЈ", бр. 31/99).

18. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ".

О. бр. 86
 10. јула 2002. године
 Београд

Гувернер
 Народне банке Југославије
Млађан Динкић, с.р.

443.

На основу члана 16а, став 2. Закона о Народној банци Југославије („Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000) и члана 7, став 3. Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 61/95, 44/99 и 36/2002), гувернер Народне банке Југославије доноси

ОДЛУКУ

О ОСНОВНИМ ПРИНЦИПИМА ОРГАНИЗАЦИЈЕ И РАДА ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ БАНКЕ И ДРУГЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

1. Овом одлуком ближе се прописују основни принципи организације и рада интерне контроле која се спроводи у банци и другој финансијској организацији (у даљем тексту: банка).

Банка је дужна да уреди адекватне и ефикасне поступке интерне контроле и да обезбеди њихову редовну примену у оквиру својих послова.

Адекватним поступцима интерне контроле, у смислу ове одлуке, сматрају се поступци који одговарају природи, сложености и ризициности послова банке, као и променама услова њеног пословања које се могу предвидети.

2. Активима банке утврђује се:

1) одговорност надлежног органа банке за:

- успостављање и развој адекватних и ефикасних поступака интерне контроле банке, као и за контролу доследног спровођења тих поступака;

- припрему и периодичну контролу спровођења аката пословне политике банке;

- праћење, анализу и утврђивање прихватљивих граница ризика које банка преузима (кредитног ризика, ризика земље дужника, девизног ризика, ризика тржишта, каматног ризика, ризика ликвидности, оперативног и другог ризика);

- контролу рада директора банке и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у банци;

- успостављање и развој адекватне организационе структуре банке;

2) одговорност директора банке за:

- спровођење утврђених аката пословне политике банке;

- развој поступака који омогућавају мерење и контролу ризика из пословања банке;

- предлагање организационе структуре банке;

- старање о ефикасном обављању задатака и вршењу овлашћења поверених запосленима у банци;

- утврђивање поступака интерне контроле и праћење њихове адекватности и ефикасности у отклањању уочених недостатака;

- спровођење измена у пословним књигама банке у складу с мишљењем ревизора које је прихватио надлежни орган банке;

3) одговорност надлежних органа банке и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у банци за:

- доследно поштовање принципа доброг познавања свих клијената банке;

- успостављање високих моралних стандарда у обављању свих послова у банци;

- потпуно укључивање свих запослених у банци у спровођење поступака интерне контроле.

3. Организациона структура банке мора омогућити ефикасно обављање послова из делатности банке и интеграцију поступака интерне контроле у све активности банке, и то на следећи начин:

1) образовањем таквих организационих делова који својом величином, надлежностима, организационом и квалификационом структуром одговарају обиму и врсти послова које банка обавља;

2) јасним дефинисањем задатака, овлашћења и одговорности органа, лица с посебним овлашћењима и одговорностима и других запослених у банци, као и начина обавештавања о њиховом раду и пословима из њиховог делокруга;

3) раздвајањем овлашћења и одговорности запослених у банци на начин којим се обезбеђује ефикасна контрола ризика из пословања банке;

4) успостављањем одговарајућих вертикалних веза (односа субординације) између органа, лица с посебним овлашћењима и одговорностима и других лица запослених у банци, као и између ширих и ужих организационих делова банке;

5) успостављањем одговарајућих хоризонталних веза (односа координације) између организационих делова и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у банци задужених за различите аспекте пословања банке.

4. Банка је дужна да поступке интерне контроле уреди и спроводи на такав начин да омогућавају континуирано праћење и мерење оних ризика који могу негативно утицати на остваривање утврђених пословних циљева банке, као што су: кредитни ризик, ризик земље дужника, девизни ризик, ризик тржишта, каматни ризик, ризик ликвидности, оперативни и други ризик.

Банка је дужна да поступке интерне контроле развија на начин да омогућавају благовремену процену постојећих и нових ризика, укључујући и ризике који претходно нису контролисани и ризике изван контроле банке (спољне ризике), као и такву њихову контролу која ће негативни утицај на пословање и бонитет банке свести на најмању могућу меру.

5. Банка је дужна да поступке интерне контроле интегрише у своје свакодневне послове на свим организационим нивоима, а нарочито:

- обавештавање управног одбора, директора банке и лица с посебним овлашћењима и одговорностима о обављању свих послова из делатности банке.

- контролу рада свих организационих делова банке - од највиших (најширих) до најнижих (најужих).

- физичку контролу.

- контролу одржавања ризика из пословања банке у утврђеним границама и предузимање мера у случају прекорачења тих граница.

- контролу доношења пословних одлука, а нарочито контролу придржавања утврђених граница овлашћења.

- проверу и усклађивање књижевна пословних промена, као и њиховог исказивања у рачуноводственим извештајима банке.

6. Банка је дужна да успостави поуздане информационе системе, укључујући и електронску обраду података, који покривају све значајне области њеног пословања и омогућавају прибављање потпуних, тачних и благовремених:

- финансијских и других података потребних за обављање послова из делатности банке и доношење адекватних пословних одлука.

- података о усклађености пословања банке с прописима и актима пословне политике.

- података о тржишним условима и спољним догађајима значајним за доношење пословних одлука банке.

Подаци из става 1. ове тачке треба да буду тако стандардизовани и приступачни корисницима којима су намењени - да органи банке и запослени у банци имају приступ свим подацима неопходним за вршење овлашћења и обављање послова из њихове надлежности.

Банка је дужна да успостави потпуни надзор над својим информационим системима.

7. Банка је дужна да својим актима утврди овлашћења и одговорности за:

- развој и примену поступака којима се обезбеђује благовремено откривање и спречавање прања новца;

- ефикасан надзор над спровођењем поступака за откривање и спречавање прања новца на свим организационим нивоима у банци;

- утврђивање и изрицање дисциплинских и других санкција лицима одговорним за спровођење поступака за откривање и спречавање прања новца.

Под поступцима за откривање и спречавање прања новца, у смислу ове одлуке, подразумевају се нарочито поступци:

- прибављања подробићних информација о свим клијентима банке;

- праћења трансакција;

- откривања лица која врше трансакције код којих постоје разлози за сумњу да је у питању прање новца;

- пријављивања надлежном савезном органу сумњивих трансакција и лица која их врше, у складу са законом којим се уређује спречавање прања новца;

- вођења евиденција о трансакцијама прописаним законом којим се уређује спречавање прања новца.

8. Банка је дужна да континуирано прати ефикасност спровођења поступака интерне контроле, и то нарочито:

- укључивањем надзора над основним ризицима из њеног пословања у њене свакодневне послове;

- периодичним процењивањем спровођења поступака интерне контроле у оквиру одређеног сегмента њеног пословања, које врше руководиоци надлежни за ту област пословања (самопроцењивање);

- оценом поступака интерне контроле у целини и оценом појединачних поступака и начина на који се спроводе, а које даје интерни ревизор банке.

Банка је дужна да обезбеди благовремено обавештавање руководиоца надлежних организационих делова о недостацима у поступцима интерне контроле, независно од начина на који су утврђени, као и обавештавање управног и надзорног одбора банке, као и директора банке о битним недостацима у тим поступцима.

9. Банка је дужна да поступке интерне контроле уреди у складу са овом одлуком до 31. децембра 2002. године.

10. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

О. бр. 87
10. јула 2002. године
Београд

Гувернер
Народне банке Југославије
Млађан Динкић, с.р.

444.

На основу члана 16а, став 2. Закона о Народној банци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000) и члана 7. став 3. Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ“, бр. 32/93, 61/95, 44/99 и 36/2002), гувернер Народне банке Југославије доноси

ОДЛУКУ

О ОСНОВНИМ ПРИНЦИПИМА ОРГАНИЗАЦИЈЕ И РАДА ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ БАНКЕ И ДРУГЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

1. Овом одлуком ближе се прописују основни принципи организације и рада интерне ревизије банке и друге финансијске организације (у даљем тексту: банка).

2. Интерна ревизија мора бити организована као независна функција у банци, и то на начин којим се обезбеђује:

- континуирано праћење, провера и унапређење система рада у банци;

- идентификација ризика којима је банка изложена или се може очекивати да буде изложена;

- оцена и вредновање успостављеног система интерне контроле;

- издавање одговарајућих препорука за отклањање уочених неправилности и недостатака и за унапређење применених поступака и система рада.

Основни циљеви интерне ревизије треба да буду утврђени актима банке - тако да обезбеде заштиту бонитета банке и реално исказивање њеног финансијског резултата.

3. Банка је дужна да обезбеди да се функција интерне ревизије врши уз доследно поштовање принципа независности и објективности, а нарочито да обезбеди да интерни ревизор:

- одговара непосредно надзорном одбору банке;

- буде потпуно независан од директора банке и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у банци;

- има право да се непосредно обрати директору банке увек кад се за то укаже потреба;

- има овлашћење да предложи да се сазове седница надзорног одбора банке, а ако то не буде учињено - има право да о томе обавести скупштину банке на првој наредној седници;

- не обавља руководеће, нити друге послове из делатности банке, осим послова који се односе на вршење функције интерне ревизије у смислу ове одлуке, а нарочито да нема овлашћења ни одговорности за обављање послова, нити за припрему аката и друге документације који могу бити предмет интерне ревизије;

- самостално одлучује о избору методологије рада интерне ревизије и начину њене примене.

4. Интерни ревизор банке мора бити одговоран за ефикасно, континуирано, редовно и квалитетно вршење функције из тачке 2. ове одлуке и ефикасно спровођење програма и оперативних годишњих планова интерне ревизије, а нарочито за:

1) праћење, процену, вредновање и давање препорука за унапређење:

- успостављеног система интерне контроле,

- рачуноводствених поступака и организације обављања рачуноводствених послова,

- система обавештавања којим се обезбеђује израда тачних и ажурних извештаја о подацима из пословања банке и њихово благовремено достављање свим корисницима;

2) обезбеђивање надлежним органима банке, у границама његове функције, података, анализа, процена, препорука и мишљења о поузданости поступака које банка примењује.

5. Банка је дужна да функцију интерне ревизије обавља у складу с међународно признатим стандардима интерне ревизије и ревизије послована банка.

6. Активима банке мора бити уређена надлежност надзорног одбора банке за:

1) усвајање програма интерне ревизије банке израђеног у складу са овом одлуком;

2) утврђивање оперативног годишњег плана интерне ревизије банке, на предлог интерног ревизора;

3) обезбеђивање услова за спровођење програма интерне ревизије банке и успостављање интерне ревизије у банци као независне функције;

4) именоване интерног ревизора банке у складу са тачком 13. ове одлуке;

5) утврђивање висине примања интерног ревизора банке и других услова вршења функције интерне ревизије;

6) утврђивање одговорности интерног ревизора банке за обављање послова који су му поверени и последица неодговарајућег обављања тих послова.

7. Програмом интерне ревизије из тачке 6. одредба под 1 ове одлуке уређују се нарочито:

1) јасно и детаљно дефинисани ризици и подручја пословања банке у којима ти ризици могу настати;

2) јасно дефинисани циљеви и задаци интерне ревизије, као и приоритети у вршењу функције интерне ревизије;

3) периодичност, односно учесталост активности интерне ревизије;

4) начин спровођења програма интерне ревизије и одговорност интерног ревизора у вези с реализацијом тог програма;

5) степен обухватности и детаљности интерне ревизије по одређеним подручјима пословања банке;

6) јасно утврђени елементи потребни за идентификовање и одређивање приоритетних области које ће бити обухваћене оперативним годишњим планом рада интерне ревизије, као и методологија и критеријуми за израду тог плана;

7) начин и рокови обавештавања о извршеним активностима интерне ревизије са одговарајућим препорукама за унапређење примењених поступака и система рада, отклањање уочених неправилности и недостатака, као и обавеза интерног ревизора да извештаје доставља надзорном одбору, директору банке и лицима с посебним овлашћењима и одговорностима у банци надлежним за отклањање утврђених неправилности и недостатака;

8) доступност интерном ревизору и његовим сарадницима свих података и документације о раду банке;

9) начин и рокови израде и достављања предлога за унапређење функције интерне ревизије;

10) услови и поступак сазивања седнице надзорног одбора банке на предлог интерног ревизора.

У случају да се не слаже са утврђеним предлогом програма из тачке 6. одредба под 1 ове одлуке, интерни ревизор треба да има право да се пре усвајања тог програма непосредно обрати органу банке надлежном за његово усвајање.

8. При изради програма из тачке 6. одредба под 1 ове одлуке банка је дужна да:

- активности интерне ревизије утврди тако да оне буду у функцији остваривања дугорочних пословних циљева банке;

- предмет интерне ревизије утврди свеобухватно, детаљно и јасно;

- учесталост интерне ревизије повећа у областима послована банка с вишим степеном ризика.

9. Оперативним годишњим планом из тачке 6. одредба под 2 ове одлуке утврђују се планиране активности интерне ревизије, у складу с програмом интерне ревизије банке, а нарочито:

- организациони делови банке код којих се планира ревизија;

- области послована и послови банке који ће бити предмет ревизије;

- рокови за извршење планираних активности.

10. Активима банке мора бити прописано да интерни ревизор банке утврђује методологију рада интерне ревизије, а нарочито:

1) унутрство за рад интерне ревизије, с јасним и сажетим описом појединачних поступака интерне ревизије, а нарочито поступака који се односе на:

- ненајављену ревизију,

- поступање са евиденцијама и документацијом који су одбрани за ревизију,

- процену и вредновање примењеног система интерне контроле,

- процену и вредновање поступака за примену аката пословне политике и других аката банке;

2) начин и рокове израде извештаја о интерној ревизији, који треба да буду јасни, сажети и објективни и да садрже нарочито:

- предмет ревизије,

- циљ и задатак ревизије,

- поступке обављана ревизије,

- напаче ревизије, са објашњењима и анализом ефеката уочених недостатака и неправилности,

- препоруке, начин на који могу бити примењене, лица одговорна за њихову примену и рокове за спровођење,

- обавезу лица с посебним овлашћењима и одговорностима која су надлежна за спровођење препоручених активности - да обавесте интерног ревизора о спровођењу тих активности;

3) начин и рокове достављања надлежним органима банке извештаја о интерној ревизији пословања банке;

4) начин праћења препоручених активности за отклањање уочених неправилности и недостатака у пословању банке;

5) начин и одговорност за израду, коришћење и чување документације о обављеним активностима интерне ревизије.

11. Директор банке и лица с посебним овлашћењима и одговорностима у банци морају бити одговорни за прихватање или одбијање препорука интерног ревизора и за то да ли су неправилности и недостаци у пословању банке ефикасно отклоњени.

12. Послове интерне ревизије у банци врши интерни ревизор.

За обављање послова из става 1. ове тачке банка може образovati и посебан организациони део, којим руководи интерни ревизор.

Банка која има овлашћење за обављање послова платног промета са иностранством дужна је да образује организациони део из става 2. ове тачке.

13. Банка је дужна да утврди услове за именоване интерног ревизора и распоред на друга радна места у организационом делу из тачке 12. ове одлуке, а нарочито:

- одговарајућу стручну оспособљеност,

- одговарајуће организационе, техничке и комуникацијске способности,

- одређено радно искуство на пословима одговарајуће сложености,

- изражену склоност ка професионалном развоју.

Банка је дужна да, поред услова из става 1. ове тачке, за именоване интерног ревизора банке, утврди и услов да је то лице претходно стекло знање „ревизора“ или „овлашћеног ревизора“, у складу са савезним законом.

14. Банка је дужна да рад интерне ревизије, у складу са овом одлуком, организује до 31. децембра 2002. године.

15. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

О. бр. 88

10. јула 2002. године

Београд

Гувернер
Народне банке Југославије
Млађан Динкић, с.р.

445.

На основу члана 16а. став 2. Закона о Народној банци Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000) и члана 23а. Закона о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ”, бр. 32/93, 61/95, 44/99 и 36/2002), гувернер Народне банке Југославије доноси

ОДЛУКУ

О ОСНОВНИМ ЕЛЕМЕНТИМА ПОСТУПАКА ОДОБРАВАЊА И НАПЛАТЕ ПОТРАЖИВАЊА БАНАКА И ДРУГИХ ФИНАНСИЈСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

1. Овом одлуком ближе се прописују основни елементи поступка одобравања и наплате потраживања банака и других финансијских организација (у даљем тексту: банка).

Под потраживањима, у смислу ове одлуке, подразумевају се билансна актива и ванбилансне ставке које се класификују у складу са одлуком којом се уређују критеријуми за класификацију билансне активе и ванбилансних ставки према степену наплативости и висину посебне резерве за обезбеђење од потенцијалних губитака банака.

2. Банка је дужна да својим актима уреди поступке одобравања и наплате потраживања, а нарочито поступке који се односе на:

- пријем и обраду кредитних захтева,
- процену кредитне способности дужника,
- одобравање потраживања,
- контролу наменског коришћења кредита,
- наплату потраживања,
- измену услова или замену потраживања од дужника у финансијским тешкоћама („workout”).

- праћење и анализу обима, структуре и ризика наплате потраживања из кредитног портфела банке.

3. Банка угрожава свој бонитет ако својим актима поступке одобравања и наплате потраживања не уреди на начин којим се обезбеђује оптимална контрола кредитног ризика банке (ризика да поједина потраживања банке неће бити потпуно наплаћена под условима под којима су првобитно одобрена), ако не обезбеди ефикасну и континуирану примену тих аката и њихово стално прилагођавање променама у пословној политици банке и променама на тржишту, односно ако благовремено не отклони пропусте уочене у актима или у њиховој примени.

4. Организациона структура банке мора омогућити ефикасно спровођење поступка одобравања и наплате потраживања банке.

5. Актима пословне политике банке морају се утврдити дугорочни и краткорочни пословни циљеви банке, као и услови и начин њиховог остваривања, а нарочито:

- 1) основна пословна оријентација банке према клијентима, привредним секторима, гранама и регионима;
- 2) политика камата, накнада и провизија банке;
- 3) висина кумулативних трошкова корисника кредита или друге услуге банке – као збир свих новчаних обавеза корисника кредита или друге услуге банке, осим по основу враћања главнице, исказан на годишњем нивоу, а нарочито обавеза по основу камате, накнаде и провизије;
- 4) основна одређења у вези са обезбеђивањем наплате потраживања банке;
- 5) пројекција обима и структуре кредитног биланса.

6. Банка је дужна да својим актима уреди поступке оцене финансијског стања, а нарочито кредитне способности дужника, и то поступке:

- 1) процене профитне, оперативне и финансијске стабилности дужника;
- 2) анализе токова готовине дужника с динамичког аспекта, у смислу предвиђања будућих прихода и расхода дужника и њиховог односа према висини заснованих и претпостављених обавеза према банци, осим ако се анализа односи на реструктурирање потраживања и одобравање краткорочних потраживања по основу кредита за ликвидност с роком враћања до 15 дана, на пламане банкама, на потраживања од физичких лица или на друга

потраживања чија је природа таква да би анализа токова готовине знатно угрозила ефикасност поступка одобравања потраживања;

3) анализе могућности наплате потраживања активирањем прибављеног или понуђеног инструмента обезбеђења наплате потраживања;

4) анализе уредности измирења обавеза дужника;

5) анализе економичности пројекта у вези с којим се одобрава потраживање (пројекције биланса успеха и биланса стања, пројекције токова готовине, оцене рентабилности пројекта, односно стопе приноса, периода враћања улагања, релативне нето садашње вредности пројекта и анализе осетљивости пројекта на ризике) – при обради кредитног захтева;

6) примене осталих савремених метода процене финансијског стања дужника и елемената који утичу на његову кредитну способност.

7. Профитна стабилност дужника процењује се на основу његовог финансијског резултата у најмање последња два законом прописана обрачунска периода.

Оперативна стабилност дужника процењује се на основу вредности обртне имовине у односу на висину краткорочних обавеза, односно на основу висине укупних прихода у односу на пословну активу у најмање последња два законом прописана обрачунска периода.

Финансијска стабилност дужника процењује се на основу оствареног пословног резултата, увећаног за трошкове амортизације и трошкове резервисања, у односу на расходе камата, и то најмање у последња два законом прописана обрачунска периода.

8. Савременим методама процене финансијског стања дужника сматрају се нарочито анализе:

- показатеља ликвидности првог степена, израженог као однос између готовине и готовинских еквивалената, с једне стране, и краткорочних обавеза, с друге стране;

- показатеља ликвидности другог степена, израженог као однос између обртне имовине умањене за залихе, с једне стране, и краткорочних обавеза, с друге стране;

- показатеља ликвидности трећег степена, израженог као однос између обртне имовине и краткорочних обавеза;

- показатеља покрића другог степена (кредитне способности), израженог као однос између збира капитала, дугорочних резервисања и дугорочних обавеза, с једне стране, и сталне имовине, с друге стране;

- показатеља покрића трећег степена, израженог као однос између збира капитала, дугорочних резервисања и дугорочних обавеза, с једне стране, и збира сталне имовине и залиха, с друге стране;

- показатеља задужености, израженог као однос између збира дугорочних резервисања и дугорочних обавеза, с једне стране, и капитала, с друге стране.

9. Актима банке морају бити јасно утврђени:

1) надлежност за доношење одлука о одобравању и изменама услова потраживања банке;

2) услови за чланство у органу надлежном за доношење одлука о одобравању и изменама услова потраживања банке, односно услови за именоване на радно место у чијој је надлежности доношење тих одлука;

3) поступак доношења одлука о одобравању и изменама услова потраживања банке, а нарочито ко је предлагач одлуке, који је кворум потребан за рад и одлучивање и којом се већином одлука доноси;

4) посебни услови за доношење одлука о одобравању великих кредита, кредита лицима повезаним с банком и кредита запосленима у банци;

5) надлежност и одговорност за спровођење одлука о одобравању и изменама услова потраживања банке;

6) начин и рокови обавештавања органа, односно лица надлежних за доношење одлука о одобравању и изменама услова потраживања банке о спровођењу тих одлука.

10. Банка је дужна да својим актима утврди обавезу да се податак о висини кумулативних трошкова корисника кредита или друге услуге банке из тачке 5. одредба под 3 ове одлуке на одгова-

рајући начин учини лако доступним свим потенцијалним корисницима кредита или друге услуге банке, као и да се угради у све уговоре о кредиту и друге уговоре који се закључују ради спровођења одлука о одобравању или изменама услова потраживања банке.

Банка је дужна да својим актима утврди и одговорност за спровођење обавезе из става 1. ове тачке.

II. Банка је дужна да својим актима уреди поступке праћења и контроле квалитета кредитног портфела банке, а нарочито:

1) поступке праћења квалитета билансне активе и ванбилансних ставки на нивоу банке и појединачног дужника, пре свега обезбеђивањем актуелних информација о финансијском стању дужника и других информација важних за процену ризичности кредитног портфела банке, проценом позитивних, односно негативних трендова везаних за финансијско стање дужника и идентификацијом повећане изложености банке кредитном ризику;

2) поступке образовања досијеа дужника, уношења и ажурирања података, коришћења података, контроле потпуности, тачности и ажурности података и архивирања тих досијеа;

3) поступке интерне контроле усклађености кредитног пословања банке с принудним прописима и актима банке, нарочито у делу класификације потраживања у складу с прописаним критеријумима;

4) поступке праћења и ограничавања концентрације потраживања у односу на поједине дужнике, групе повезаних дужника, привредне гране, земље, односно географска подручја и врсте кредитних услуга;

5) поступке праћења и издвајања потраживања која се неуредно наплаћују (лоше активе) под додатни надзор;

6) поступке контроле наменског коришћења кредита;

7) развој поступака одобравања и наплате потраживања банке.

12. Банка је дужна да своје акте и организацију усклади са овом одлуком до 31. децембра 2002. године.

13. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СРЈ“.

О бр. 89
10. јула 2002. године
Београд

Гувернер
Народне банке Југославије
Млађан Дипкић, с. р.

ОДЛИКОВАЊА

На основу члана 96. тачка 7. Устава Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 1/92 и 29/2000), чл. 3. и 14. Закона о одликовањима Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 59/98 и 21/2001), доносим

УКАЗ

О ОДЛИКОВАЊУ

За изузетно залагање у остваривању сарадње између Савезне Републике Југославије и Мисије Организације за европску безбедност и сарадњу

одликујем

ОРДЕНОМ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЗВЕЗДЕ ПРВОГ СТЕПЕНА

Амбасадора Стефана Санина (Stefano Sannino), шефа мисије ОЕБС-а у СР Југославији.

Бр. 1/2-01-0004/2002-35
9. јула 2002. године
Београд

Председник
Савезне Републике Југославије
Војислав Коштуница, с. р.

САДРЖАЈ:

	Страна
433. Одлука о начину руковања предлозима закона, других прописа и општих аката и другим материјалима у Савезној скупштини који су означени као државна, службена или војна тајна	1
434. Одлука о обавези претходног обавештавања о промени цена услуга у унутрашњем железничком саобраћају и унутрашњем поштанском, телеграфском и телефонском саобраћају	3
435. Одлука о тарифи трошкова изласка царинског радника ради смената робе под царински надзор, спровођења царинске робе и царинења робе ван места, односно просторија или простора у којима царинарница редовно врши царински надзор и царинење робе	3
436. Одлука о изменама и допунама Одлуке о условима и начину коришћења средстава за куповину, изградњу и капитално одржавање зграда и објеката и пројектно планирање у 2002. години	3
437. Одлука о утврђивању вредности робе на коју се примењује јединствена царинска стопа	4
438. Наредба о предузимању мера ради спречавања ширења, сузбијања и искоренивања кромширове цистелике цематове (<i>Glodobera gostochiensis</i>) и проглашењу подручја заражених овим штетним организмом	4
439. Правилник о изменама и допунама Правилника о квалитету и другим захтевима за вино	5
440. Одлука о оцењивању уставности одредаба члана 1. став 1. тач. 1) и 2), члана 4, члана 25. ст. 2. и 3, члана 26. и члана 32. ст. 2, 3. и 4, члана 39. ст. 4. и 5. и члана 42. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања	5
441. Одлука о ближим условима примене чл. 26. и 27. Закона о банкама и другим финансијским организацијама	9
442. Одлука о критеријумима за класификацију билансне активе и ванбилансних ставки према степену наплативости и висини посебне резерве банака и других финансијских организација	13
443. Одлука о основним принципима организације и рада интерне контроле банке и друге финансијске организације	15
444. Одлука о основним принципима организације и рада интерне ревизије банке и друге финансијске организације	16
445. Одлука о основним елементима поступака одобравања и наплате потраживања банака и других финансијских организација	18
Одликовања	19